

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ İKTİSAT FAKÜLTESİ
MEZUNLARI CEMİYETİ
AYLIK YAYIN ORGANI

İKTİSAT DERGİSİ

MAYIS 1966

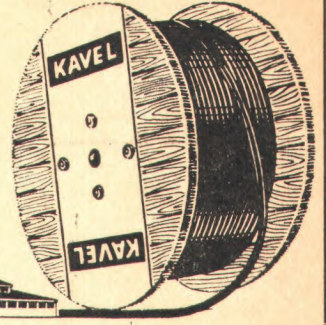
SAYI 23

CİLT - 4

250 KURUŞ

KAVEL

Kablo ve Elektrik Malzemesi Ltd. Şti.
İSTİNYE - İSTANBUL

*Daima standartlara uygun, Laboratuvar kontrolünü haiz,
en üstün kalite imalât yapar :*

- PLASTİK İZOLELİ ELEKTRİK KABLOLARI
- SUN'Î DERİLER ve YER MUŞAMBASI
- EMAYE BOBİN TELLERİ

Telefon : 63 34 00 - 63 34 01

Telgraf : KAVELKABLO - İstanbul

Yazılardaki fikirler yazarlarına aittir. Cemiyeti ve dergiyi sorumlu kılmaz.

Gönderilen yazılar basılsın veya basılmasın iade edilmez.

REKLÂM TARİFESİ

Arka Kapak	750 Lira
Ön İç Kapak	500 Lira
Arka İç Kapak	500 Lira
İç Sahifeler	400 Lira

Çıkış Tarihi 7.6.1966

HİÇ BİR MEDENİ DEVLET YOKTUR
Kİ ORDU VE DONANMASINDAN
EVVEL İKTİSADİYATINI DÜŞÜNÜŞ
OLMASIN
K. ATATÜRK

İKTİSAT DERGİSİ

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ İKTİSAT FAKÜLTESİ
MEZUNLARI CEMİYETİ YAYIN ORGANIDIR

C İ L T : I V S A Y I : 23 MAYIS — 1966 Fiatı : 2.5 T.L. Yıllık : 30-6 Aylık : 15 TL.	Sahibi : Cemiyet Adına OKTAY EMED Genel Yayın Müdürü : NİHAT BATUR Mes'ul Yazı İşleri Müdürü : GÜNGÖR ADAK İdare Müdürü : FARUK ÇEHRELİ İdare Yeri : Tünel Galip Dede Cad. No. 48/1 Basıldığı yer : YENİLİK BASİMEVİ
YAZI HEYETİ : İstanbul Atalay ŞAHİNOĞLU Alpay ERDOĞAN Fazlı AYVERDİ Rıdvan YÜKSELEN Solmaz BURAL Şemsettin GÜLER Zeki ERGİNSU Ankara Fahrettin TUNÇÖZ Hamdi MEHTER İmren AYKUT Meliha TURKAN	İ Ç İ N D E K İ L E R 2 Bizden Size Güngör ADAK 3 Gelişen Bir İhrac Metarı Rıdvan YÜKSELEN 6 Ayın Ekonomik Olayları Faruk ÇEHRELİ 12 Nitel Açlık Dr. Tunca TOSKAY 15 Ziraate Gelir Vergisinin Tatbiki Şerafettin AKSOY 19 İşgücü ve İşgücü İhracımız ... Kemâl GÖÇMENÇELEBİ 25 Endüstri Alanında-Kamu Özel Sektör Rekabeti Prof. Dr. Memduh YAŞA 30 Müşterek Pazar Eyüp KARADAYI 36 Cemiyetten Haberler * * *

B İ Z D E N ;

Sevgili Okuyucu,

Elimizdeki sayıyı matbaaya vermek üzere olduğumuz günlerde Sam-sun'da ticaretle iştiğâl eden mezunumuz YILMAZ ALİOĞLU'ndan bir mektup aldık.

İlk paragraflarıyla İKTİSAT DERGİSİ ve Cemiyet Faaliyetlerini öven bu mektubunda sayın ALİOĞLU çok önemli bir mevzuat temas etmekte ve çok haklı olarak bizleri yermektedir. Şimdi hepberaber bu satırları okuyalım:

«Mezunlar Cemiyetimizin, derginizden izlemekte olduğum faaliyeti daha çok balo, seyahat, ve aylık toplantılar tertiplemeğe hasredilmiştir. Evet, yıllarca bir türlü biraraya gelemeyen İktisat mezunlarının cemiyeti için bunlarında lüzumunu takdir ediyoruz. Ancak, Üniversite camiasında, mezunları için kanunî bir unvan ve müstakil faaliyet sahası olmayan tek fakültenin mezunlar cemiyeti olarak ana gayemiz bu hususların temini olmalıdır. Hattâ daha da ileri giderek mezunlar cemiyetinin «Hikmeti vücudu bundan ibarettir» diyeceğim. İki cümle ile temas ettiğim bu mesele, o kadar geniş bir mevzudurki bu temin edilebildiği takdirde mezunlara ömürleri boyunca sürecek bir eğlence, balo ile bayram temin edilmiş olur. Şüphesiz bunu arzu etmiyecek tek mezun bile düşünülemez. Hareket için iyi bir yayın organına ve lüzumlu teşkilâta da kavuşulmuş sayenizde. Yapılacak iş ve istenen hak ise ne gayri hukukidir ne de gayri ahlâki. O halde neden vakit kaybedilir de incelenmek üzere ele alınmaz? Eğer hâlâ cemiyet ve dergi ile ilgilenmeyen mezun arkadaşlar varsa inanır ki bu, sırf mezunlar cemiyetinin son zamanlara kadar bu ana gayeye yöneltilmemesi dolayısıyla mezun arkadaşların kapılmış oldukları sonsuz keder ve ümitsizliktendir.

Gönül isterdi ki, kıymetli derginiz gibi bir vasıtaya sahip olduktan sonra Cemiyetimiz, kuruluş gayesi olması icap eden bu hayati davayı, esaslı surette ele alsın. Ve İktisat Dergisinin her sayısında bu hususta birkaç sahife haber ve yazı çıksın. Zannederim ki sizlerinde niyeti ve arzusu, bizim sabırsızlıkla beklediğimiz bu husustur. İktisatçı kadrosu dışında iktisadi kalkınma emekleri sarfeden bu memlekete ve duruma ancak seyirci olabilen gelecekleri meçhul binlerce iktisatçı talebeye yazık doğrusu...»

Sayın ALİOĞLU'ya gerçekten bizim de temel faaliyet olarak ele aldığımız Mesleki meselelerimizle ilgili bu uyarması ve hassasiyeti için candan teşekkürler... Bu konudaki faaliyetlerimizi gelecek sayımızda açıklayacağımızı ümit ediyoruz.

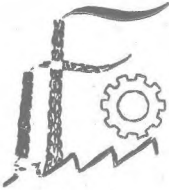
Sevgi ve saygılarımızla,
Güngör ADAK

S İ Z E ...

Ekonomik Durum

Gelişen bir İhraç metalı Pamuklu Mensucat

Rıdvan YÜKSELEN

İhraç mallarımızın adedini arttırmak en mühim dâvamız olduğuna göre, pamuklu mensucat ihracatımızı arttırıp, bu sınaî mamulü uzun bir süre temel ihraç maddeleri arasında dahil etmek kabil olabilecektir.

Bu gün memleketimiz için ihraç maddeleri arasındaki sınaî mamüllerin adedini arttırmak ve ihracına başlanmış olanların da daha büyük ölçüde ihracını sağlamak en mühim problemlerden biri olarak görülmektedir.

Sanayi mamülleri için vergi iadesi, ucuz faiz, ihracat kazançlarında vergi indirimi, ihraç mallarının pazarlanması ve dış piyasalarda tanıtılması konularında bir çok tedbirlerin alınması icap ettiği gibi halen Ortak Pazar camiasına tam olarak katılabilmemiz için mamül standartları ve maliyet seviyesi yönünden de esaslı çalışmaların yapılması zarureti mevcut bulunmaktadır.

Sınaî mamüllerin özellikle bu günkü konumuz olan pamuklu mensucat ihracını geliştirmek için şimdiye kadar neler yapılmıştır?

Memleketimizde Pamuklu mensucat ihraç teşebbüsleri ilk defa 1958 de olmuş,

1960 ta mühimce miktarda ihracat yapılabilmiş ve bu ihracatı geliştirmek için ilk tedbirler 1963 yılında, ihracatta uğranacak zararın % 10 unun Bütçeden karşılanması ile başlamıştır. Bilâhare 27.6. 1963 tarih 261 sayılı kanunla, tevsik edilecek ihraç fiatlarında vergi, resim, harç ve benzer tesirler icra eden sair mükellefiyetleri tamamen veya kısmen bertaraf etmek üzere Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştır. Bu kanuna istinaden, 16.12. 1963 tarihinde 6/2453 sayılı Bakanlar Kurulu kararı yürürlüğe girmiş fakat tatbikatta karşılaşılan güçlükler ve mahzurlar sebebiyle uzun bir zaman kaybından sonra bu karar kaldırılarak yerine 26.5. 1964 tarihinde 6/3071 sayılı yeni bir karar yürürlüğe konmuştur.

Bu kararnameye göre ihracatçıya ihraç ettiği mamülün bünyesindeki, vergilerin iadesine çalışılmakta ve bu da % 5 kârlı maliyet içindeki vergi yükünün iadesi olarak düşünülüp, ihracatçı tarafından temin edilen ortalama fabrika fia-

tının yüzdesi olarak ifade edilmektedir.

İVİK (İhracatta vergi iadesi Komisyonu) tarafından tesbit edilen iade nisbetleriyle yürütülen bu sistem, ihracat üzerinde nisbeten müsbet bir tesir icra etmiş ise de,

— Mamûl maliyetlerimizin dış fiatlara nazaran yüksek seyretmesi, uzak Doğu memleketlerinin düşük maliyetleri, Demirperde gerisi memleketlerinin ise döviz temini mülâhazaları ile düşük fiat tekliflerinde bulunmaları, karşısında istenen sonuç alınamamıştır. Özellikle İVİK tarafından tesbit edilen iade yüzdeleri bilhassa özel sektör fabrikaların ihracata yöneltici ölçüde kabul edilmemektedir.

Bir yönden durum böyle iken diğer yönden memleketimizde dahil olduğu Milletlerarası Ticaret ve Gümrük tarifeleri Genel anlaşması «GATT» ın, ihracatı geliştirme tedbirlerine ait hükümlerile tesbit edilip 1960 yılında açıklanmış olduğunu hatırlamak icap etmektedir.

G att'ın 19 Kasım 1960 tarihli deklârasyonuna göre yasaklanan ihracatı geliştirme tedbirleri kısaca şöyle belirtilmektedir.

- İhracata Devlet tarafından ikramiye verilmesi,
- Hükümet tarafından ihracata direkt prim ödenmesi,
- Sanayicinin ve ihracatçının ödemekle mükâllef oldukları Gelir vergilerinde ve sosyal borçlarda ihracatı dolayısıyla muafiyet tanınması,
- İhracat maddesinden ve imâl edildiği ham ve yardımcı maddelerden, ithâl sırasında alınan vergilerle, imâl ve satış sırasında alınması gerekli vasıtalı vergiler, resim ve harçlar dışında kalan ver-

gi, resim ve borçların ihraç dolayısıyla iade edilmesi veya muaf tutulması,

- İthâl edilen ham maddelerin hükümet tarafından, ihracatçılara daha müsait fiatlarla satılması ve fiatların dünya piyasa fiatlarının altında olması,
- İhracat kredi sigorta primlerinin çok düşük tesbit edilmesi,
- Hükümet veya hükümet kontrolü altındaki müesseseler tarafından sağlanan ihracat kredilerinde talep edilen faiznin düşük tesbiti,
- Kredi sağlama masraflarının kısmen veya tamamen hükümet tarafından karşılanması,

Ancak gerek GATT üyesi olmayan devletlerin, gerekse kamufle etmek suretile üye devletlerin GATT anlamı dışında ihracata prim vermek ve ihraç fiatlarını düşürmek için bir takım tedbirlere baş vurdukları da bilinmektedir.

B u gün için memleketimizce ne gibi tedbirler alınabilir?

Düşünülen ve ileri sürülen bir kısım tedbirler şöyle sıralanabilir:

- İhraç edilecek mamûllerin imalinde kullanılacak ham ve yardımcı maddelerin ithaline öncelik tanınması,
- İhraç kredileri hacminin genişletilmesi ve daha düşük faiz alınması,
- İhracatta, halen iade edilen vergi, resim ve harçların hakiki duruma cevap verecek şekle getirilmesi,
- Memleket içi satışlardan bir ihracat vergisi alınması,
- Yalnız ihracata çalışacak fabrikaların kurulmasının teşvik edilmesi,

— İhracatta belirli bir kâr nisbetinin devamlı olarak tanınması,

Bu gibi tedbir ve teşviklerle Özel sektörü de harekete getirip Devlet sektörü yanında pamuklu mensucat ihracına iştirâk ettirmek kabil olduğu takdirde, önemli bir ihracat kaynağı yaratılmış olacaktır.

Zira bu gün pamuklu mensucat sahasında Özel sektör üretim kapasitesinin dörtte üçünü elinde bulundurduğu gibi, fabrikalarını da Devlet sektörüne nazaran daha yeni ve modern makinelerle teçhiz etmiş durumdadır.

Pamuklu fabrikalarının kurulmasında ve bu sahada eleman yetiştirmekte önderlik yapmış olan devlet, özellikle Sümerbank ihracat konusunda da 1958 yılından bu yana önderliğini mühimce zararlarla da katlanarak yapmış bulunmaktadır.

Bu gün memleketimizde üretilen pamuğun yarısı doğrudan doğruya ihraç edildiğine göre bu miktarın da, iplik, pamuklu hambez ve mamûl bez halinde ihraç imkânının sağlanması için büyük ih-

racat fabrikalarının kurulması mevzuunda yine devletin önder olacağı anlaşılmaktadır.

Nitekim Plânlanan 1966 yılı program projelerinin Dokuma ve giyim eşyası sanayi sektörü kısmında Sümerbank'ın 200 milyonluk yeni pamuklu fabrikası etüdü bulunmaktadır.

Ancak özel sektörün de cesameti ile mütenasip olarak ihracata yönelmesi veya yönlendirilmesi memleketimiz için zaruret arzemektedir.

NETİCE :

İhraç mallarımızın adedini arttırmak en mühim dâvamız olduğuna göre, pamuklu mensucat ihracatımızı arttırıp, bu sınaî mamûlü uzun bir süre temel ihraç maddeleri arasına dahil etmek kabil olabilecektir.

Bu konuda alınmış ve alınabilecek tedbirler vardır, Sümerbank gerekli önderliği yapmış ve yapmaktadır. özel sektörün de bu sahaya geniş ölçüde girmesini sağlayacak ortamın yaratılması lüzumludur.

Ayın Ekonomik Olayları

Hazırlayan: Faruk ÇEHRELİ

1 — AMERİKA İLE YENİ ZİRAİ YAR - DIM ANLAŞMASI :

Türkiye ile Amerika Birleşik Devletleri arasında, 19 Milyon dolarlık yeni bir ziraat anlaşması imzalanmıştır.

Ticaret Bakanı Macit Zeren ile Amerikanın Ankara Büyükelçisi Parker T. Hart tarafından imzalanan anlaşmaya göre, Türkiye Amerikadan 300 bin ton buğday ve 20 bin ton mısır ithal edecektir.

Yaklaşık olarak 190 milyon Türk lirası tutarındaki anlaşmanın bedeli Türk lirası olarak ödenecektir.

Varılan anlaşmaya göre, bu ödemenin yüzde 50 si Türkiye'nin ekonomik kalkınması için iki hükümetin uygun göreceği (Ekonomik kalkınma) projelerine hasredilecek ve bu arada Sanayi Kalkınma Bankası da desteklenecektir.

Geriye kalan meblâğın yüzde 30 u tarım Araştırmaları ve çeşitli pazar geliştirme programları gibi konulara, yüzde 20 si ise Türkiyede iş ve ticaret alanının geliştirilmesi için açılacak ikrazata hasredilecektir.

II — VERGİ USUL KANUNU İLE İLGİLİ ÖZEL SEKTÖR GÖRÜŞÜ İÇİN RAPOR HAZIRLANDI.

Yeniden değerlendirmenin iktisadi teşekküller için mecburi Özel Teşebbüsler için ihtiyari olması istendi.

Vergi usul kanunundaki «yeniden değerlendirme müessesesi» hakkında özel sektör görüşünü tesbit etmiştir. Özel sektörün bu konuda hazırladığı raporda şu hususlar yer almaktadır.

1 — Yeniden değerlemenin iktisadi devlet teşekkülleriyle, bu teşekküllere bağlı müesseseler ve hissesinin yüzde 50 sinden fazlası devlet ve iktisadi devlet teşebbüslerine ait olan müesseseler için mecburi olması, Özel teşebbüs müesseseler ile hissenin yüzde 50 si veya fazlası özel teşebbüse ait olan devletle veya iktisadi devlet teşekkülleri ile ortaklaşa kurulmuş müesseseler için ihtiyari olması (Gelir vergisi ve kurumlar vergisine göre),

2 — Yeniden değerlendirme dolayısıyla vâki değer artışlarının hiçbir suretle vergi mevzuu yapılmaması,

3 — Tamamen amorti edilmiş olmalarına rağmen, hâlen hizmette bulunan aktif kalemlerinin de yeniden değerlemeye tabi tutulması ve tahmin edilen kullanma müddeti için de amorti edilmesi.

4 — Yeniden değerlemenin, tesbit olunacak yeniden değerlendirme kat sayısı ile yeniden değerlemeye tabi aktif unsurunun, değerlendirme anında henüz amorti edilmemiş iktisap kıymeti ile çarpılması suretiyle yapılması ve tutarın bakiye amortisman süresi ve mevcut amortisman sistemi içinde amorti edilmesi.

5 — Yeniden değerlendirme dolayısıyla ortaya çıkan değer farklarının, ilgili aktif hesaba geçirilmesi ve yeniden değerlendirme neticesi elde edilen toplama farkının pasifte sermaye hesabından sonra açılacak (yeniden değerlendirme ile ilgili sermaye düzeltme) hesabında gösterilmesi.

Bilânçonun aktifindeki değerlerden:

Binalar ve benzeri yapı ve tesisleri ile işletmenin normal faaliyetlerine tahsis edilmiş ve bunlarla birlikte aynı işte kullanılan arsalar ve arazi, Makine, teçhizat ve tesisler Gemiler ve diğer taşıt araçları, de mirbaş, âletler ve edavatın yeniden değerlemeye tâbi tutulması.

Yeniden değerlendirme tatbikatının bu hususta çıkarılacak kanunun, neşri tarihini takip eden takvim yılında yürürlüğe konması,

Değerleme sisteminin pratik ve sade olmasının mutlak surette gözönünde bulundurulması.

III — DOĞU ANADOLU TİCARET VE SANAYİ ODALARI TOPLANTISINDA ALINAN KARARLAR AÇIKLANDI

Türkiye Odalar Birliği tarafından düzenlenmekte olan 1966 yılı bölgesel toplantıların sonuncusu olan «Doğu Anadolu bölgesi «Ticaret ve Sanayi Odaları ve Borsaları toplantısı Van'da yapılmıştır. Mem-

leket ve bölgenin ekonomik sorunlarının görüşüldüğü toplantıda, mühim kararlar alınmıştır. Alınan kararlardan bazıları şunlardır:

1 — Her bölgede Oda ve Borsanın potanj ve nezaretinde bölgesel ekonomik araştırma plânına uygun olarak belli bir süre içinde bölgenin ekonomik etüdünü hazırlamak.

2 — Özel sektör yatırımlarının büyük bir kısmının doğu Anadoluya tevcihi ve Doğu için öngörülen yatırımların bir an evvel tahakkuku için asgari 5 yıllık bir vergi muafiyeti, süratle amortisman ve tatminkâr yatırım indirimi tatbikatının bir an önce tahakkuku.

3 — Enerji ihtiyacının âcil ve uzun vadeli olarak süratle ve uzunca karşılanması.

a) — Şehir santrallerinin takviyesi,

b) — Keban tevsî projesinin gecikmesiz olarak gerçekleşmesinin temini,

c) — Van ve Dicle kapalı havza projelerinin süratle tatbik safhasına konulması.

4 — Halk Bankası Kredi Limitlerinin ve plâsman miktarının Doğu bölgesi için genişletilmesi ve tatbikatta gereken kolaylığın gösterilmesi.

5 — Sanayi bölgeleri ve sanayi çarşıları projelendirilirken doğu bölgesi için öncelik tanınması.

6 — Doğu illerinin süratle genel iktisadî ve sınaî araştırma ve etütlerinin yapılarak lüzumlu yatırım ünitelerinin birliğimizce bir an evvel ve öncelikle projelendirilmesi.

7 — Doğu illeri yollarının standartlarının yükseltilmesi, bakımlarının önemle ele alınması ve yeni yollarla takviyesi.

8 — Demiryolu ve karayolu navionlarında indirimli tarife tatbiki.

9 — Ham maddesi Doğudan batıya taşınarak, mamulü tekrar doğuya getirilen mamulâta ait fabrikaların doğrudan doğruya kurulması.

Misâl : Deri, petrol, ürünleri, tekstil, yağ, et kombinaları v.s.»

10 — Erzincan ve Urfa'da birer ticaret borsası kurulması için teşebbüse geçilmesi,

11 — Elâzığ ticaret borsası kasaplık hayvan şubesinin ve bununla ilgili tesislerin kurulması için lüzumlu tedbirlerin alınması.

IV — MÜSTAHSİL KREDİLERİNE BİR YÖN VERİLMESİ İÇİN TEŞEBBÜSLER YAPILIYOR

Müstahsillere verilen kredilerin bütün isteklere rağmen iyi organize edilemediği ileri sürülüyor.

Müstahsil kredilerine yeni bir yön verilmesi için başta Türkiye Ziraatçıları Birliği olmak üzere çeşitli teşekküller Ticaret Bakanlığı nezdinde teşebbüse geçmişler ve kanunun Bakanlar Özel Sektör toplantısından evvel vuzuha kavuşmasını, gerekirse toplantı gündemine alınmasını istemişlerdir.

Bu hususta bilgilerini aldığımız yetkililer özetle şu bilgiyi vermişlerdir:

«Müstahsillere verilen krediler, uzun zamandanberi bütün isteklere rağmen iyi bir şekilde organize edilememektedir. Bu sebeple konunun yeniden gözden geçirilmesini talep ettik. Yetkili çevreler, teklifimizi olumlu karşılamalarına rağmen kesinlikle bir cevap vermemişlerdir. Bu hususta taleplerimiz şu noktalarda toplanmaktadır:

1 — Verilen kredilerdeki faiz hadlerinin indirilmesi,

2 — Krediler, verimi arttırıcı mahiyette olmalı ve alınan kredilerin yerinde kullanılmasının temini ve bunların kontrollerinin yapılması,

3 — Kredilerdeki vadelerin daha müsait bir şekilde ayarlanması.»

V — ÖZEL TEŞEBBÜSÜN YAPTIĞI YATIRIM YETER DEĞİLDİR.

Türk Sevk ve İdare Derneğinin Adana'da düzenlediği «Yaratıcı sevk ve idarecilik» konulu seminere Ticaret ve Sanayi Odası salonunda başlamıştır. 53 iş ve idare adamının izlediği seminerde, dernek müşaviri Howard L. Olgenau, Türkiye'de ithalatçı, ihracatçı ve tüccarların fazla kâr gayesi ile hareket ettiklerini, yatırım yapmadıklarını ileri sürmüş ve «İstanbul, İzmir, Bursa ve Ankarada satıcılarına fazla kâr bırakmayan firmalar gördüm, işçilerine geçinmeyecek kadar az ücret verenlere şahit oldum. Akraba ve zihniyet yakınlığı düşünülerek bir takım kişileri, ehil olmadıkları halde, sevk ve idareci mevkiine getirmek en hatalı davranıştır. Amerika bunun davasını yıllarca gütmüştür. Türkiye'de bunun mücadelesini yapmalıdır.» demiştir.

Sevk ve idarecilik problemi üzerinde 200 yıl önce, Adams Smith Babbage, Ure, Hegel, Darven, Papa Leu 13, Fayol, Taylor gibi düşünürler tarafından durulmuş olduğunu ifade eden Mr. Hovard, bu konuda şunları söylemiştir:

«Adams Smith iş bölümünü ortaya koymuş ve bir toplu iğneyi üç kişi yaptığı takdirde imalatın daha fazla olacağını ispat etmiştir. Bugün el işçiliğinden otomatik sanayiye geçilirken toplu iğne imalatında üç makineyi bir kişinin idaresi Smith sayesinde sağlanmıştır. Babbage, ihtisaslaşma konusunu ortaya atmıştır. Darven, ancak kuvvetli firmaların yaşayacağı fikrini savunmuştur. Papa Leu, imalatın artması için işçilerin kâra ortak yapılması teklifini öne sürmüştür.

Türkiyede endüstrinin dramatik ve kritik bir safhada bulunduğunu, güçlüğü- ri yenmek için yatırımların artırılması gerektiğini de ileri süren **Hovard**, daha sonra şu açıklamayı yapmıştır:

Birinci Beş Yıllık Plânda yüz- de 12,9 büyüme ve gelişme hız ön görülmüştür. Amerika ve Japonya'da bile olmayan bu hususun gerçekleş- mesi için kalifiye sevk ve idarecilere, faz- la ve yerinde yatırıma ihtiyaç vardır. Tür- kiye'de bu yıl 106 bin sevk ve idareci bu- lunması gerekli görülmüştür. Her yıl ise 8 bin sevk ve idareci yetişerek bu kadro- yu takviye etmesi gerekmektedir. Üniver- sitelerinizden yılda 300 sevk ve idareci ye- tişmektedir. Bütün bunlar Türkiye'nin sevk ve idareci bunalımı içinde olduğunu ortaya koymaktadır.»

VI — SÜMERBANK FABRİKALARI SERMAYESİNİN TEZYİDİ İÇİN KARAR ALINDI

Genel Müdürlüğe bağlı altı fabrikanın sermayesi yekûnu 116 milyon TL. artacak.

Sümerbank Yönetim Kurulu bundan bir süre evvel toplanarak Genel Müdürlü- ğe bağlı 6 fabrikanın sermayelerinin art- tırılmasına karar vermiştir. Bu fabrikalar şunlardır:

1 — Bakırköy pamuklu fabrikasının 20 milyon lira olan sermayesi 2 milyon li- ra arttırılarak 22 milyon liraya,

2 — Malatya pamuklu fabrikasının 30 milyon lira olan sermayesi 20 milyon lira arttırılarak 50 milyon liraya,

3 — İzmir basma fabrikasının 40 milyon lira olan sermayesi 50 milyon lira arttırılarak 90 milyon liraya,

4 — Nazilli, basma fabrikasının 26 milyon lira olan sermayesi 9 milyon lira arttırılarak 35 milyon liraya,

5 — Aynı müessesenin yünlü fabrika-

sının 43 milyon lira olan sermayesi 17 mil- yon lira arttırılarak 60 milyon liraya,

6 — Beykoz deri ve kundura fabrika- sının 12 milyon lira olan sermayesi 18 mil- yon lira arttırılarak 30 milyon liraya çı- karılmış ve bu sermayelerinin 1.1.1965 ta- rihinden muteberliği kabul edilmiştir.

VII — ÖZEL YATIRIM BANKASI KANUNU MECLİSE VERİLDİ

Banka uzun vâdeli yatırım ve işletme kredileri verecek ve kurulacak teşebbüs- leri finanse edecek.

500 milyon lira sermayeli Özel yatı- rım Bankasının kurulmasına dair Kanun Tasarısı Başbakanlık tarafından Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiştir. Özel sektör sahasında sanayi ve Turizm teşebbüslerini finanse edecek Banka, u- zun ve orta vâdeli yatırım ve işletme kre- dileri verecek ve kurulacak teşebbüsleri finanse edecektir.

VIII — ZİRAİ KREDİ 2,4 MİLYAR LİRAYA ÇIKARILIYOR

Tohumluk kredi 160 milyon ile 200 milyon lira arasında kalacak .

Ziraat Bankası yetkililerinden özel o- larak aldığımız bilgiye göre; 1966 yılında zirai kredilerin tutarı 700 milyon lira art- tırılarak 2 milyar 400 milyon liraya çıka- rılmıştır.

Ziraat Bankası tarafından verilen zi- raî kredilerin miktarı son beş yıl içinde yüzde 86 nisbetinde bir artış kaydetmiştir. Buna mukabil ticarî kredilerdeki artış o- ranı ise yüzde 12 dir. Pilot bölgelerde ya- pılan kontrollü kredi uygulamasındanda verimli sonuçlar elde edilmiştir.

Tarım Satış Kooperatifleri Ziraat Ban- kasından 1965 yılı içerisinde 485 milyon li- ra kredi almıştır. Bu miktar 1966 yılı içe- risinde 550 milyon liraya çıkarılmıştır.»

Öte yandan yetkililerin verdikleri bilgilere göre:

1966 yılı içerisinde tohumluk kredi 150 milyon lira ile 200 milyon lira arasında kalacaktır.

Kontrollü kredi uygulaması ise 1966 yılında 102 milyon liradan 122 milyon liraya yükselecektir.

1965 yılında verilmiş olan 245 milyon liralık hayvancılık kredisi ise 1966 yılı içerisinde 275 milyon liraya çıkarılacaktır. Bunlardan başka Ziraat Bankası yetkilileri son olarak özetle şöyle demişlerdir:

«Ziraat Bankası tarafından çiftçiye çeşitli miktarlarda verilen kredileri her yıl arttırılmaktadır. Gaye bu zirai kredilerle zirai istihsalı arttırmaktır. Hizmetlerimizin takdir edileceğini umarız.»

IX — TURİZM BAKANLIĞI 500 MİLYON LİRALIK YENİ BİR KREDİ TESİS EDİYOR.

Yatırım kredileri % 5 faizle ve 25 seneye kadar vâde ile verilecek.

Turizm ve Tanıtma Bakanlığı memleketimizde günden güne gelişen Türk Turizmüne yeni bir hamle vermek için 500 milyon liralık bir kredi fonu tesis etmeğe karar vermiştir. Bu hüküm Bakanlıkça 6086 sayılı turizmi teşvik kanununun yerine geçmek üzere hazırlanan kanun tasarısında yer almaktadır. Bakanlık bu tasarımı, turizmi teşvik ve himaye tedbirlerinin tam bir denge ve koordinasyon içinde gerçekleştirilmesi bugünkü teşvik ve himaye hükümlerinin yetersiz oluşu, bu hükümlerin genişletilmesine zaruret duyulması sebepleriyle hazırlamış bulunmaktadır.

X — YAKINDA 500 BİN TON HAM PETROL İTHAL EDİLECEK

Libyada bulunan şirketlerden alınacak petrol cari fiatlardan yüzde 27 ucuz

olacak.

Konsorsiyum dışı Petrol Şirketlerinin bundan bir süre evvel teklif ettikleri yüzde 27 nisbetinde 500 bin ton petrolün ithaline yakında başlanacaktır. Bu konudaki çalışmalar son safhaya gelmiş, kalite uygun bulunmuş ve fiyatlar üzerinde de fikir birliğine varılmıştır.

Libyadan ithal edilecek petrol İskenderun limanına getirilecek ve rafinerilerdeki işlem sonunda piyasaya arz edilecektir.

XI — KOTALARI ALTI AYLIK DEĞİL YILLIK OLARAK HAZIRLAMALI

Özel Sektörün ithalat rejiminde değişiklik yapılmasını isteyen raporu başbakanlıkta.

Türkiye Odalar Birliği tarafından uzun etüdler sonunda hazırlanan bu rapora göre; Özel sektör ithalat rejiminde değişiklik istemekte ve yıllık kota tanzim edilmesinin yerinde olacağını talep etmek tedir. Rapor muhtevası kesinlik olmamakla beraber tahminen şu şekildedir:

«1 — Türkiye Odalar Birliği yetkili kişilerinin de katılacağı bir özel komite tarafından ithalat rejimi yeni esaslara göre değiştirilmeli,

2 — Kotalar altı aylık devrelerde değil bir yıl süreli olarak hazırlanmalı,

3 — Kredili ithalat ihdas edilmeli ve bunun tahakkuku sağlanmalı,

4 — Ortak pazar içinde serbest rekabetin durumu içeride ayarlanmalı,

5 — Kota'ların parçalı olması fiyatlar üzerinde artışlar yapmaktadır. Bu önlenmelidir.

XII — EKSİK KALAN 31 TURİSTİK TESİS BU YIL İÇİNDE TAMAMLANACAK

Bu konuda yapılan toplantıda, tesislerin tamamlanabilmesi için gerekli finansman ve malî yardım konusu ele alındı.

Yurdun çeşitli yerlerinde Belediyelerle özel idare ve köy hükmi şahsiyetleri tarafından başlanan ve fakat mali imkânsızlıklar yüzünden tamamlanamayan 31 turistik tesis, Turizm ve Tanıtma Bakanlığının «Turizm ikraz ve Belediyelere Yardım» fonundan sağlanacak yardımlarla bitirilecek ve bu yıl içinde hizmete açılacaktır.

Bu konuda Turizm ve Tanıtma Bakan Nihat Kürşat'ın başkanlığında bir toplantı yapılmıştır.

XIII — BANKA KREDİLERİ OCAK AYINA GÖRE YÜZDE YİRMİ BİR ARTIŞ GÖSTERMEKTE

Tasarruf mevduatında 1,5 milyar, ticarî mevduatta 290 milyon Lira artış oldu.

26 Şubat 1966 tarihi itibarıyla, tedavüle çıkarılan banknot miktarı 7 milyar 322 milyon liradır. Bu rakam, 27 Şubat 1965'e göre 780 milyon liralık artışı; 31 Aralık 1965'e göre 25 Milyon liralık düşüşü ifade etmektedir. 27 Şubat 1965 de tedavüldeki banknotlar aynı devreler itibarıyla 975 milyon lira artma ve 69 milyon lira düşme göstermiştir.

Şu hale göre, son bir yıllık devrede banknot artış hızı ve son iki aylık devrede düşüş hızı yavaşlamıştır.

XIV — AVRUPA YATIRIM BANKASI - SINDAN KREDİ

İzmitteki Mannesmann - Sümerbank

boru fabrikası ile İstanbul'daki elektrikli ev cihazları imal eden Arçelik fabrikasının imalât kapasitesinin artırılması projeleri finansmanı için Avrupa Yatırımlar bankasınca yapılacak kredi yatırımlarına dair mukavele, uygulama protokolleri ve ekleri 1 Nisan günü Brüksel'de imzalanmıştır.

Anlaşma hükümlerine göre, Avrupa yatırımlar bankası; Mannesmann-Sümerbank boru fabrikasının tevsiine 430 bin dolarlık, Arçelik müessesesinin imalât tevsisi projesine de 245 bin dolarlık bir kredi yardımı ile katılacaktır. Krediler 30 yıl vâdeli ve yüzde 4,5 faizli olup, yedi yıllık bir ödemesiz devreyi kapsamaktadır.

XV — AMERİKA'DAN BUĞDAY VE MISIR İTHALİ

Türkiye ile Amerika Birleşik Devletleri arasında on dokuz milyon dolarlık yeni bir ziraat anlaşması imzalanmıştır. Anlaşmaya göre, Amerikadan 300.000 ton buğday ve 20 bin ton mısır ithal edilecektir.

XVI — İTHAL EDİLECEK PİRİNÇ YOLA ÇIKTI

Ticaret Bakanlığı yetkililerinden elde edilen bilgiye göre, surplus maddeler anlaşması dahilinde piyasa ihtiyaçlarını tamzım amacı ile Amerikadan satın alınmış bulunan pirinçlerin ilk partisini teşkil eden on bin ton pirinç New York limanından İstanbul ve İzmir'e müteveccihen yola çıkarılmış bulunmaktadır.

Nitel Açlık

Dr. Tunca TOSKAY

Nitel açlığın **kendini** duyurduğu ülkeler az gelişmiş ülkelerdir. Çünkü yeterli gelir düzeyine erişememiş olan bu ülkeler, hattâ kendi ürettikleri hayvansal besin maddelerini dahi kendileri tüketememektedirler. Birim alanından hububat veya benzeri bitkisel besinlerin sağladığı kaloriyi, hayvansal besin maddeleri **sağlayamamaktadır**. Bu durumda, hayvansal besinlerden elde olunan her kaloringin fiyatı, bitkisel besinlerden sağlanana oranla yüksek olmakta, böyle olunca düşük gelirli **az gelişmiş** ülkelerde daha ucuz beslenme yaygınlaşmaktadır.

İnsanların hayatlarını idame ettirebilmeleri ve gerekli faaliyetlerde bulunmaları için almak zorunda oldukları kaloringin orijini araştırıldığında **dengeli beslenme problemi ile karşılaşılır**. Diğer bir deyişle, beslenme için tüketilen besinlerin ne kadarının hayvansal, ne kadarının bitkisel köklü olduğu konusu beslenmenin dengeli olup olmadığının ölçüsü olabilir.

Bugün beslenme konusu ile ilgilenen ilim adamları günde alınması gereken 70 gram proteinin en az %42'sinin hayvansal besin maddelerinden sağlanmasının şart olduğuna işaret etmektedirler.

Çünkü hayvansal besin maddelerinden vücudun sağladığı protein, vücutta sentezi yapılamayan on kadar amino asit ihtiva etmekte, ayrıca hayvansal protein-

ler bitkisel köklü proteinlerden daha yüksek oranda yararlanılmasını sağlamaktadır.

Yukardaki açıklamalardan sonra dünyada bugün hüküm süren iki cins açlığa değinmek yerinde olur. Bazı bölgelerde besinlerin menşei ne olursa olsun yeter kalori alamamaktan doğan nicel (kantitatif) açlık vardır. Bazı bölgelerde ise **nicel açlığın yanısıra veya ondan ayrı olarak gereken miktarda hayvansal besin maddeleri tüketememekten dolayı ortaya çıkan nitel (kalitatif) açlık mevcuttur**.

Bu yazımızda Türkiye'yi daha çok ilgilendirdiği için nitel açlık konusuna değineceğiz.

Bugün dünyada yaşayan insanların % 70'i nicel açlığın yanında, hayvansal

besin alamamaktan doğan nitel açlığın etkisi altında bulunmaktadır.

Nitel açlığın kendini duyurduğu ülkeler az gelişmiş ülkelerdir. Çünkü yeterli gelir düzeyine erişememiş olan bu ülkeler, hatta kendi ürettikleri hayvansal besin maddelerini dahi kendileri tüketememektedirler. Birim alandan hububat veya benzeri bitkisel besinlerin sağladığı kaloriyi,

hayvansal besin maddeleri sağlayamamaktadır. Bu durumda, hayvansal besinlerden elde olunan her kaloringin fiyatı, bitkisel besinlerden sağlanana oranla yüksek olmakta, böyle olunca düşük gelirli az gelişmiş ülkelerde daha ucuz beslenme yaygınlaşmaktadır. Aşağıdaki tablo bu gerçeği açıkça ortaya koymaktadır.

Dünya nüfusunun, gelirlerinin ve besin arzının dağılışı (1957 - 59) (1)

Bölge	Toplam besin arzının		Hayvansal besin arzının		Dünya gelirinin	
	Nüfus	bölünüşü %	arzının	bölünüşü %	bölünüşü %	bölünüşü %
Gelişen bölgeler *	71,3	42,7	30,8		21,4	
Gelişmiş bölgeler **	28,7	57,3	69,2		78,6	
		100.		100.		100.

Görüldüğü gibi dünya gelirinin %21,4' nü paylaşan nüfusun %71,3'ü hayvansal besin maddelerinin ancak % 30,8'ni tüketilmektedir. Bu bölgelerin toplam besin arzının % 42,7'ni tüketmeleri, bitkisel maddeler tüketiminde durumun oranlı olarak daha iyi olduğunu ortaya koymaktadır. Şu açıkki, hayvansal besin maddeleri tüketiminin dağılışı gelir dağılışına paralel olmaktadır.

Türkiye'de dengeli beslenme :

Az gelişmiş ülkeler arasında bulunan Türkiye'de de dengesiz beslenme, yani nitel açlık söz konusudur. Bir bütün olarak Türkiye ortalamaları nazara alındığında rakkamlar durumu kesinlikle ortaya koymaktadır.

Türkiye'de fert başına et ve süt tüketim rakkamları fertlerin yeteri kadar hayvansal protein alamadıklarını göstermektedir. Aşağıdaki tablo diğer ülkelerle mu-

kayeseli olarak tüketim miktarlarını vermektedir.

Çeşitli ülkelerde ve Türkiye'de fert başına et ve süt tüketimi

Ülke	Yıl	Et (kg)	Yıl	Süt (kg)
Y. Zelandiya	1960	74,5	1950	240
Avustralya	1961	68,5	1950	201
Kanada	1959	46,5	1950	227
İngiltere	1960	46,	1950	213
Almanya	1961	37,7	1950	109
Türkiye	1962	14,7	1950	103

1 The World Food Situation, Monthly Bulletin of Agricultural Economics and Statistics, Rome, 4. Vol. 12, April, 1963, p. 2

Canlı hayvan ihraç etmemize rağmen temelde üretim yetersizliği olduğu aşikârdır. Örneğin; Prof. Baade «..... memleketin gıda ikmal bakımından ele alındığında durum, farklı görülmektedir. Enfrastrüktüründeki kıfayetsizlikler devam ettiği müddetçe, FAO raporunda belirtildiği gibi, Türkiye et istihsalinde fazlalıkla değil, noksanla karşılaşacaktır...» demektedir.

*) Uzakdoğu, Çin (Kızıl Çin), Yakındoğu, Afrika, Lâtin Amerika.

**) Avrupa, Rusya, Kuzey Amerika, Okyanusya

İkinci bir gerçek, esasen bu konuda tatminkâr olmayan durumun nüfus artışı ile daha da kötü olma istidadı göstermesidir. Fert başına tüketilen hayvansal ürünler 1938'den buyana devamlı gerilemiştir.

Türkiye'de Fert Başına Et ve Süt Tüketimi

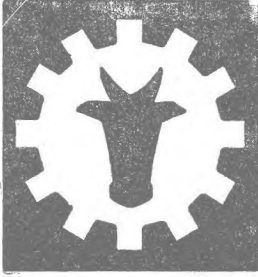
Yıllar	Et (kg)	Süt (kg)
1938	22	151
1950	19	141
1962	14.7	103

Yukardaki rakamlarında gösterdiği gibi Türkiye gittikçe artan bir hızla nitel açlık çukuruna yuvarlanmaktadır. İlim adamları güçlü ve yaratıcı zekâyâ sahip kuşaklar yetiştirebilmek için dengeli beslenmenin şart olduğunu belirtmektedirler. Bu bir yana sağlığını yeterli şekilde koruyabilmemiz için hayvansal köklü besinler almamız gereklidir. Ülkemizde son yıllarda aktüel hale gelen bu problem rasyonel çözüm yolları aranması özellikle uygulamaya geçilmesi zorunluluk hale gelmiştir.

ARSLAN tuğla

YAPI TUĞLASI
ATEŞ TUĞLASI

FABRİKA : Silâhtar Cad. 148 EYÜP Tel: 21 11 32
MAGAZA: Tersane Cad. 67 KARAKÖY Tel: 44 30 40

Ziraate gelir vergisinin Tatbiki [2]

Şerafettin AKSOY

19.2.1963 tarih ve 202 sayılı Kanun ile, 193 sayılı Gelir Vergisinin bir çok maddeleri ve 19.2.1963 tarih ve 205 sayılı Kanunla, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun bazı maddeleri değiştirilerek, zirai kazançların vergilendirilmesi sağlanmıştır.

Bundan önceki yazımızda az gelişmiş ülkelerde zirai kazançların Gelir Vergisi içersinde vergilendirilmesinin nedenlerini ve karşılaşılan problemleri izah etmiştik. Şimdi de Türkiye'deki tatbikatı tetkik edeceğiz.

Memleketimizde zirai kazançların Gelir Vergisi içersinde vergilendirilmesi fikri 1949 tarih ve 5421 sayılı Gelir Vergisi Kanunu tasarısında yer almıştır. Hükümet zirai kazançları, 5421 sayılı Gelir Vergisi Kanunu tasarısında, gelirin bir unsuru olarak göstermiştir. Fakat komisyon zirai sektörün gelişmesini sağlamak ve zirai kazançların vergilendirilmesinde karşılaşılan teknik ve idari güçlükleri önlemek maksadı ile zirai kazançları Gelir Vergisinin mevzu'undan çıkarmıştır.

Ancak 1950-1960 seneleri arasında, ziraat sektörünün ekonomik önemi ve vergi adaletinin ve sosyal adaletin gerçekleşmesi için, kamu oyunun baskısı göz önüne alınarak, zirai sektörün vergilendirilmesiyle ilgili çalışmalar yapılmıştır. Bilhassa 1955-1958 yıllarında zirai kazançların vergilendirilmesi hususunda bazı Ka-

nun tasarıları Büyük Millet Meclisine getirilmiş, fakat siyasi sebepler dolayısıyla, zirai kazançların vergilendirilmesi gerçekleştirilememiştir. 1949 tarih ve 5421 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 19 uncu maddesi oldukça uzun bir hükümle zirai kazançları Gelir Vergisinden istisna etmiştir.

Halbuki 10.6.1949 tarih ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunun'un 1 inci maddesine göre, «zirai kazançlar» Kurumlar Vergisine tabi tutulmuştur. Fakat bundan sonra kurumların zirai faaliyette bulunmadıklarını ve zirai kazançların vergilendirilmesiyle ilgili bu hükmün sembolik bir hüküm olarak kaldığını görmek -teyiz.

Memleketimizde Millî Birlik Komitesi tarafından kabul edilen, 31.12.1960 tarih ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile ilk defa zirai kazançlar Gelir Vergisine tabi tutuluyordu. Hemen bunu takiben 4.1.1961 tarih ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile zirai kazançların vergilendirilmesiyle ilgili hükümler vaaz edilmiştir. Fakat Türkiye ekonomisini gerektiği şekilde tetkik etmeden ve çok acele olarak

hazırlanan bu Kanunun zirai kazançlara tatbik edilmesi ve zirai kazançlardaki muafiyet ve istisna hadlerinin çok düşük tutulması sebebiyle, küçük çiftçilerin bile mükellef tutulduğu ileri sürülerek 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun tatbikinin geri bırakılması istenmiştir. 28.2.1962 tarih ve 35 sayılı Kanunu'nun 1 inci maddesinde «193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun zirai gelirlerle ilgili hükümlerinin tatbiki bu bapta yeni hükümler tedvin edilinceye kadar tehir edilmiştir.» denilmek suretiyle, zirai kazançların Gelir Vergisi içersinde vergilendirilmesi bir müddet için tehir edilmiş oluyordu. Bundan sonra, **19.2.1963 tarih ve 202 sayılı Kanun ile, 193 sayılı Gelir Vergisinin bir çok maddeleri ve 19.2.1963 tarih ve 205 sayılı Kanunla, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun bazı maddeleri değiştirilerek, uzun çalışmalar neticesinde Vergi Reform Komisyonunun hazırladığı tasarı kanunlaştırılmıştır.**

Tatbikattaki bazı aksaklıkları gidermek maksadıyla 22.12.1963 tarih ve 365 sayılı Kanunla zirai kazançlar istisna hadlerinde değişiklik yapılmış ve son olarak 26.6.1964 tarih ve 484 sayılı Kanunla, 31.12.1960 tarih ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun bazı madde ve fıkraları değiştirilmiştir. Buraya kadar Türkiye'de ziraat sektörüne Gelir Vergisinin tatbik edilmesinin tarihçesinden kısaca bahsetmiş bulunuyoruz.

Şimdi mezkûr kanundan Vergi mevzuunun kapsamına giren hususları gözden geçirelim :

I — Zirai kazancın mahiyeti:

Zirai kazanç, Gelir Vergisi Kanunu'nun 52 inci maddesinde şu şekilde tarif edilmiştir: **«Zirai faaliyetten doğan kazanç zirai kazançtır.»** Aynı maddenin devamında ne gibi faaliyetlerin zirai faaliyet sayılacağı belirtilmiştir.

A) Arazide, deniz, göl ve nehirlerde, ekim dikim, bakım üretme, yetiştirme ve

islâh yollarıyla veyahut doğrudan doğruya tabiattan istifade etmek suretiyle nebat, orman, hayvan, balık ve bunların mahsüllerinin istihsalini, avlanmasını, avcıları ve yetiştiricileri tarafından muhafazasını, taşınmasını satılmasını veya bu mahsullerden sair şekilde faydalanılması zirai faaliyet sayılmaktadır.

B) Bazı nebat ve hayvan nevilerinde istihsalin doğrudan doğruya arazi üzerinde yapılmaması zirai faaliyetin mahiyetini değiştirememektedir.

C) Aşım yaptırmak maksadıyla erkek damızlık beslenmesi ve çiftçiye ait hertürlü zirai makina ve aletlerinin başka çiftçilerin zirai istihsal işlerinde çalıştırılması da zirai faaliyetlerden sayılmıştır

D) Satışların dükkân ve mağaza açılarak yapılması halinde, mahsüllerin dükkân ve mağazaya gelinceye kadar geçirildikleri safhalar zirai faaliyet sahasında kalır ve çiftçilerin, doğrudan doğruya zirai faaliyetlerini yürütmek için açmış oldukları yazıhaneler, faaliyetleri bu mevzu münhasır kalmak şartıyla dükkân ve mağaza sayılmamaktadır.

II — Zirai kazançlarda muafiyet ve istisnalar :

Gelir Vergisi Kanununda yapılan son değişiklikten sonra muafiyet ve istisna hükümleri şu şekildedir:

A) Küçük çiftçi muafılığı

Gelir Vergisi Kanunu'nun 10 uncu maddesi şu hükmü vaaz etmiş bulunmaktadır: «Küçük çiftçi Gelir Vergisinden muafıttır.» Çiftçilerin küçük çiftçi olup olmadıkları aynı Kanu'nun 12 ve 13 üncü maddelerinde belirtilmiş olan, işletme büyüklüğü ve yıllık satış tutarı esasına göre tayin olunmaktadır. Bu şartlardan herhangi birine haiz olmayan çiftçi küçük çiftçi muafılığından faydalanamaz.

a) İşletme büyüklüğü ölçüsü.

Gelir Vergisi Kanunu'nun 12 inci maddesine göre, küçük çiftçi muaflığını tayinde, bir takvim yılı içinde, nazari dikkata alınacak işletme büyüklüğü ölçüleri şöyledir:

1 inci grup: Hububat ziraatında ekili arazinin yüz ölçümü toplamı 300 dönümü;

2 inci grup: Bakliyat ayçiçeği afyon, susam, keten ziraatında ekili arazinin yüz ölçümü toplamı 220 dönümü;

3 üncü grup: Pamuk ziraatında ekili arazinin yüz ölçümü toplamı 150 dönümü;

4 üncü grup: Pancar, patates soğan, sarımsak, kavun, karpuz, çeltik, kendir ziraatında ekili arazinin yüz ölçümü toplamı 90 dönümü,

5 inci grup: Tütün, çay, sebze ziraatında ekili arazinin yüz ölçümü toplamı 50 dönümü (çayda mahsül verebilecek hale gelmeyenler hariç)

6 ncı grup: Meyva verebilecek hale gelmiş bağ, incir ve fındık ziraatında yüz ölçümü toplamı 150 dönümü;

7 inci grup: Meyva verebilecek hale gelmiş antep fıstığı ve zeytinliklerde 1500 ağacı,

8 inci grup: Meyva verebilecek hale gelmiş narenciyede 500 ağacı,

9 uncu grup: Diğer meyva ve mahsül ziraatında ekili arazinin yüz ölçümü toplamı 75 dönümü (Meyva ve mahsul verebilecek hale gelmeyenler ile palamut hariç)

10 uncu grup: Büyük baş hayvan sayısı 50 adedi (iş hayvanları ile iki yaşındaki büyük baş hayvanlar hariç)

11 inci grup: Küçük baş hayvan sayısı 250 adedi (bir yaşındaki küçük baş hay-

vanlar ile kümes hayvanları hariç)

Yukarda yazılı ziraat gruplarının bir kaç tanesinin içine giren zirai faaliyetlerin, bir arada yapılması halinde, en fazla iki gruba ait işletme büyüklüklerinin bu gruplar içinde, yukarda yazılı hadlerin yarısını aşmadığı takdirde muaflık devam eder.

Yukarda zikredilen meyveli ve meyvesiz ağaçlarda, meyva veya mahsül verebilecek hale gelme durumu başlangıcı Tarım ve Maliye Bakanlıklarınca müştereken tesbit olunur.

b) Yıllık satış tutarı ölçüsü :

G elir Vergisi Kanunu'nun 13 üncü maddesine göre, çiftçilerin, küçük çiftçi muaflığından istifade edebilmesi için, bir takvim yılı içindeki zirai mahsüllerinin satışından elde etmiş oldukları hasılatın 30.000 lirayı geçmemesi şarttır. Bu had balıkçılar için 40.000 lira olarak tesbit edilmiştir. Arazi üzerinde yapılmıyan zirai faaliyetler ile kara ve su avcılığında, 12 inci madde'de işletme büyüklüğü ölçüsü gösterilmeyen zirai faaliyetler de küçük çiftçi muaflığı yıllık satış tutarı esasına göre tayin olunmaktadır.

B) Zirai kazançlarda istisna :

Zirai kazançlar da istisna, Gelir Vergisi Kanunu'nun değişik 19 uncu maddesinde şu şekilde tesbit edilmiştir; 10.000 lirayı aşmıyan safi kazançlara uygulanmak kaydıyla, 2500 liraya indirilmiştir.

III — Zirai kazancın tesbit şekilleri:

G elir Vergisi Kanunumuz, zirai kazancın tesbitinde, esas itibariyle iki usul kabul etmiş bulunmaktadır.

A) Gerçek kazanç usulü**a) İşletme hesabı esası****b) Bilânço esası****B) Götürü gider usulü**

G elir Vergisi Kanunu'nun 53 üncü maddesine göre, yıllık hasılât tutarı 150 bin liradan aşağı olan çiftçiler götürü gider esasına, 150 bin lira veya daha fazla kazanç elde eden çiftçiler ise gerçek kazanç usulüne tabi tutulmaktadır. Aynı kanunun 55 inci maddesine göre, yıllık hasılât tutarı 150 bin lira (dahil) ile 500 bin lira (dahil) arasında zirai kazanç elde eden çiftçilerin kazançları, işletme esas usulüyle tesbit edilmektedir. 500 bin lira-

dan yukarı zirai kazanç elde eden çiftçilerin gelirleri, bilanço esasına göre tesbit olunmaktadır.

Buraya kadar yapmış olduğumuz açıklamada, Türkiye'de ziraat sektörüne Gelir Vergisinin tatbikinin tarihçesini ve Gelir Vergisi Kanunumuza göre; zirai kazancın mahiyetini, zirai kazançlarda muafiyet ve istisnaları ve son olarakta zirai kazançların tesbiti şekillerini kısaca izah etmiye çalıştık.

— 0 —

10 *Senenin*
Beccrüesi

GUR

HALI süpürgesi

halınızı
okşar
gibi
temizler

TÜRKİYE G. SATICISI
GUR
TIC. LTD. ŞTİ.

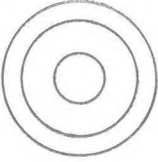
FIATİ
125
LİRA

ULUS-ANKARA Tel. 114 156

Sosyal Meseleler

İşgücümüz ve İşgücü İhracımız

Kemâl GÖÇMENÇELEBİ

Sanat ve Tekniker okulu mezunlarından önemli bir kısmının devlet memuru ve büro personeli olarak çalıştığı ve tahsillerile bağdaşmayan işleri aradıkları, tercih ettikleri ve vasıfsız işgücü arzının talebe nazaran çok fazla olduğu memleketimizde, dış ülkelere gitme sıralarını bekleyen 600 civarındaki işgücümüzün derhal ihracı halinde dahi işçi sıkıntısının söz konusu olmayacağını söylemek, hatalı sayılmaz.

Nüfus Artışı

S ekizinci Genel Nüfus Sayımına göre, **24 Ekim 1965 tarihinde Türkiye sınırları içinde mevcut nüfus miktarı 31.391.297** dir. Sayım günü memleketimizde bulunan bu rakama dahil, yurt dışındaki vatan-daşlarımız ise hariçtir. Demografik de-yimle, **de facto** nüfusumuz.

Sayım nazaran yıllık nüfus artışı % 2,49 dur. Hatırlarsak, 1960 sayımında yıllık artış takriben % 3 idi. Şu halde, nüfusumuzun artış hızında, yaklaşık olarak altıda bir oranında azalma görülmekte ya da konuya aşına çevrelerde haklı olarak belirtildiği gibi son nüfus sayımının sıhhatli olmadığı anlaşılmaktadır (*).

Her halükârda, nüfusumuz yılda 750-800 bin civarında artmakta devam edecek, bunun yarısından biraz fazlası erkek baki-

yesi ise kadın olacaktır.

Nüfusumuzun takriben % 40'ı 15 yaşından aşağıdır ve dolayısıyla **iktisaden faal nüfus** addedilmemektedir. Bu oran gelecek yıllarda daha da yükselecek, çalışmaz yaştaki nüfusun cari hayat standartını temadi ettirmek için dahi, oranı git-tikçe azalacak faal nüfusun daha fazla çalışması gerektir.

(*) Yine Devlet İstatistik Enstitüsünce (DİE) yapılan ve memleketimizin ekonomik envanterini tespit amacını güden son Tarım Sayımı ile Sanayi ve İşyerleri Sayımı da, maalesef uyarmalar dinlenmediğinden, başarısızdır. Sonuçlar, milyonların tüketildiği, çok pahalı bir gösteri ya pıldığını teyit etmiştir. Meselâ, DİE'nin 477 ve 480 numaralı yayınlarını karşılaştı-rınız.

İlâve İşgücü

Çalışma yaşındaki nüfusa ise, her yıl, nüfus artışı dolayısıyla yaklaşık 300 bin kişi ilâve edilmektedir. Bu munzam işgücüne iş temini, bunların da **tam çalışmaya** yönltilmesi, ekonomik ve sosyal bakımlardan elzemdir.

Ekonomik kalkınma tam çalışma ile olur. Filhakika hiç bir devlette «faal işgücü»nün yüzde yüzü yıl boyunca tam çalışamaz, çalıştırılmaz. Ancak, **işsizlik oranı** faal işgücünün % 5'inden az ise, orada tam çalışma vardır, denir. Anılan oran, sürekli **işgücü anketleri**, işsizlik sigortası kayıtlarından hesaplanır ki, bizde henüz

Devlet Plânlama Teşkilâtının program ve icra plânlarında geçen deyimler halinde-
dir.

Tam çalışma için, faal işgücündeki kişilerin, vasıflarına uygun bir işde ihtiyarlayınca kadar çalışması ve böylece **millî geliri** arttırması ve dolayısıyla hissesine düşeni alması lâzımdır. İhtiyarlayınca da sosyal sigortalar, vefatına kadar insanca yaşamasını temin eder.

Sosyal Sigortalar Kurumu yayınına göre (No. 99, sh. 22), son yıllarda sigorta kanunları kapsamına giren işyerlerinde çalışanların sayısı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Yıl	Eylül sonu	Zincirleme artış		Ortalama	Zincirleme artış	
		Mutlak	%		Mutlak	%
1961	688.819	67.919	10.9	611.901	33.867	5.9
1962	680.125	—8.694	—1.3	639.279	27.378	4.5
1963	710.820	30.695	4.5	670.196	30.917	4.8
1964	765.317	54.497	7.7	680.074	9.878	1.5
1965	773.379	8.062	1.1			

Gerek Eylül sonu ve gerekse yıllık ortalama rakamları, çalışanlar sayısında bir artışın mevcudiyetini açıklamaktadır. Ancak, artış oranları istikrarlı ya da devamlı olarak çoğalan bir seyir takip etmemektedir.

Öte yandan, mevsimlik dalgalanmalar da çok şiddetlidir. Meselâ 1964 yılın-
da:

Temmuz 838.194 (En yüksek istihdam)
Aralık 445.085 (En düşük istihdam)
aylarında, mutlak olarak 393.109 ve nispi olarak da takriben %47 fark vardır. Kaldı ki, istihdamın en yüksek seviyeye çıktığı Temmuz (1964) ayında «muvakkat» işlerde çalışanlar büyük bir yekûn tutmaktadır: 234.184.

Binnetice, ziraî sektör dışında kalan

ekonomik faaliyet kollarında, sigorta kanunlarına tabi işyerlerinde dahi yıl boyunca tam çalışma gerçekleşmemekte, sürekli bir **işçi fazlalığı** ile karşılaşılacaktır.

Ekseri işyerlerinin ise düşük bir **prodüktivite** ile çalıştığı bilinmektedir. Prodüktivitenin artırılması, istihsal amelîyelerinin daha çok mekanize edilmesi mümkün olabileceğinden, otomasyonla orantılı olarak işçi istihdamının yükselmesi düşünülemez ve hatta mevcut işçilerden bir kısmına yol vermek icap edecektir.

Ortak pazara tam anlamile girildiği zaman, gümrükler de serbest olacağından, işyerlerinin ithal mallarile rekabet edebilmesi için prodüktiviteye öncelik

tanımları şarttır.

Yatırım

Demek oluyor ki,

1 — Nüfus artışından mütevellit ilâ-
ve işgücüne yeni iş sahalari açmak,

2 — Halen mevsimlik ve muvakkat
işlerde çalışanları tam çalıştırmak,

3 — Yüksek produktivite halinde
açıkta kalacak işçileri yeni ya da ek iş-
yerlerine yerleştirmek,
için yatırımlara ehemmiyet verilmesi,
daha doğru bir deyimle her yıl artan bir
oranla yatırım yapılması gerekir.

Sanayi sektöründe yapılacak yatı-
rımın işçi talebi yaratma katsayısı
veya **yatırımların istihdam katsayısı** e-
tüdlere göre 25-40 bin liraya bir işçi ola-
rak tesbit edilmektedir. Bu itibarla, yıl-
da 40.000 liralık yatırımla 1 işçiye, 4 mil-
yonluk yatırımla 100 işçiye sürekli iş sağ-
lanabilecektir. Yılda 250.000 işçi talebi
için, memleketimizde 10 milyar liralık
yatırım yapmak lazımdır.

Potansiyel İşgücü

Tarım sektöründeki emre amade iş-
gücünün ekserisinden, her yıl 4-5 ay
istifade edilememektedir. Bu devre zar-
fında, tarımda ihtiyaç hissedilmeyen e-

mek unsuru genellikle araçların, elçile-
rin yardımile başka bölgelerde iş ara-
maktadır. Bunların sayısı yarım milyon
olarak tahmin edilmektedir.

Ayrıca, yaklaşık 200 bin köylü de,
kendi başlarına, büyük şehirlerde iş ara-
maktadır. Kaldı ki, köylerinden ayrıl-
mayan yüzbinlerce köylü ise, ziraî faali-
yetlerin ölü mevsiminde aylak oturmak-
ta ya da dolaşmaktadır.

ECE'nin 11. oturumunda Türk dele-
gesi verdiği raporda, ziraî sektördeki **az
çalışma ve gizli işsizlik** üzerinde durmuş,
her yıl takriben 800 milyon iş gününün
değerlendirilemediğini belirtmiştir.

Az gelişmiş ya da hafifletilmiş deyim-
le **gelişmekte olan memleketlerde (deve-
loping countries)** işgücünün büyük bir
kısmı tarım sektöründedir. Ekoromik
kalkınmayı temin eden tam çalışma, ta-
rım dışında yeni işler yaratılmasile ger-
çekleşebilir.

Sanayileşmiş memleketlerde ekono-
mik faaliyetlerde bulunan nüfusun yüzde
bölünüşü ile nüfus sayımına göre memle-
ketimizin durumu karşılaştırıldığı zaman,
konunun önemi herhalde daha iyi aydın-
lanacaktır:

Faal Nüfusun Bölünüşü (1)

Sektör	Türkiye	U.S.A.	Kanada	İsveç
Ziraat dışı sektörlerde çalışanlar	76.8	12.5	17.6	20.4
Ziraî sektörde çalışanlar	23.2	87.5	82.4	79.6
Toplam	100.0	100.0	100.0	100.0

Memleketler sanayileştikçe ziraî sek-
törden geçimlerini sağlayanların oranı,
ziraat dışı sektörlerde çalışanların lehi-
ne olarak muntazam azalacaktır. Hatırla-
yalım ki, **Bismark Almanya'sında (1871)**
nüfusu 100 binden yukarı sadece sekiz

(1) Kaynaklar: U.S.A. - Statistical Abs-
tract of the United States, 1958, sh.
219; Kanada . Canada eYar Book, 1957,
sh. 706; İsveç-Statistical Abstract of
Sweden, 1959, sh. 19.

şehir vardı ve Alman faal nüfusunun takriben üçte ikisi tarımla meşguldü. Hemen hemen aynı tarihlerde (1873) **Japonya'da** nüfusun %78'i tarım sektöründe çalışmaktaydı; bu oran 1920 de %52'ye düştü (2).

Vasıfsız İşgücü İhracından Çekinmemeliyiz

Çok yakın bir mazide, rahmetli Doç. Dr. Niyazi Heper ile birlikte ve ayrı ayrı tanzim ettiğimiz oldukça mufassal raporlarla, ilgili mercilerde «Almanya'ya İşçi Göndermeliyiz» tezini savunmuş, fikri sabitleri zorlukla giderebilmiştik.

Evvelâ, «memlekette işsizlik yoktur» görüşü hakimdi. Gerçekten resmî istatistiklere göre, işsiz sayısı hiç mesabesinde görülmekteydi. Bugün dahi Devlet İstatistik Enstitüsünün en son yayınına nazaran (3) memleketimizdeki **işsiz sayısı on beş bin sekiz yüz altmış sekiz (?)** kişidir:

Erkek	13.699
Kadın	2.169
Toplam	15.868

Bu hususun yayında İngilizce olarak da (**unemployed**) tasrihi calibi dikkattir. Şüphesiz bu istatistikler sadece mizah konusu olabilir. Beynelmilel istatistik organları da tabiatile anılan rakamları almakta, bunun «şayani hayret derecede düşük olduğunu», «güven derecesinin şüpheli bulunduğunu» belirtmektedirler (4).

İstitraten, 1965 Nüfus Sayımında istihdamla ilgili olarak sorulan sosyo-ekonomik soruların muhteva ve metodolojisiinde hiç bir gelişme kaydedilmediğinden, bir kaç yıl sonra alınabilecek tasnif sonuçlarının da pahalı bir eksersizden ibaret kalacağını kaydedelim.

Saniyen, dış ülkelere gidecek işçilerin ağır ve alelâde işlerde çalışması da,

bazı **hissî sebeblerle** uygun bulunmuyor-du.

Oysa ki, muhtelif meslek ve bölgelerden çalışmak üzere dış ülkelere, özellikle Almanya'ya gitmek için müracaat edenlerin sayısı mütemadiyen artıyordu.

Özellikle İstanbul piyasasında türeyen hakikî ve hükmi araçlar, cazip gazete ilanlarıyla, işçilerin derhal dış ülkelere gönderebileceklerini ve başvurmalarını açıklıyorlardı. Bu tatbikat başarılı neticeler vermemiş, hattâ talipler ve gidenlerle anılan özel iş bulma büroları arasındaki ihtilâflar mahkemelere intikal etmiştir.

Öte yandan, Almanya'da ise, işçi azlığından ötürü ev kadınlarına dahi müracaat edilerek hiç olmazsa yarım günlük çalışmayı kabul etmeleri istenmekte, bunun formülleri tartışılmakta; basında yabancı işçi talebi ısrarla belirtilmekteydi.

Almanya'daki durumu izleyen İtalya, İspanya ve Yunanistan avantajlı anlaşmalarla oraya işçilerini ihrac etmekte, bu vesileyle sosyal ve ekonomik bağların kuvvetlenmesine çalışmaktaydılar.

Nihayet, **spontone** oluş tesirini göstermiş, özellikle 1962 yılından itibaren İş ve İşçi Bulma Kurumumuzun aracılığı ile dış ülkelere işçi gönderilmesine başlanmıştır. İşbu resmî kanalla giden işçilerin sayısı, 1965 sonu **kümülatifi** olarak 160.685 dir ki, yıllar ve cinsiyet itibarile bölünüşü aşağıdadır (5):

- (2) N. S. Buchanan ve H. S. Ellis, **Approaches to Economic Development**, New York, 1955, sah. 162, 179.
- (3) Tafsîlat için bak: D. İ. E, Yayın No. 452, sh. 292.
- (4) Bak: ILO, Tap, Turkey, R. 10, sh. 7.
- (5) İş ve İşçi Bulma Kurumu Genel Müdürlüğü, İş ve İşgücü Raporları.

Yıl	Erkek	Kadın	Toplam
1961-1962	12.083	578	12.661
1963	27.751	2.577	30.328
1964	62.000	4.176	66.176
1965	40.341	11.179	51.520
Toplam	142.175	18.510	160.685

Dışardaki işgücümüzün, 1965 sonu itibarile, gittikleri memleketlere göre durumu ise şöyledir:

Batı almanya	136.411
Belçika	13.917
Hollanda	5.390
Avusturya	4.504
İsviçre	351
Diğer	112
Toplam	160.685

Yabancı ülkelere işçi gönderme müamelelerinin Kurumca düzenlenmeye başlamasından önce gidenlerle, Avrupa ülkelerinde hususiyle henüz anlaşma yapılmamış devletlerde şahsî gayretlerle iş bulmuş olanların sayısı 20.000 civarında tahmin edilmektedir.

Şu halde, 1965 sonunda, yurd dışında takriben 180.000 işçimiz çalışmaktadır. Memleketimizde çalışan sigortalı işçi sayısı azami 838.194 ve asgarî 445.085 olduğuna göre, bunların yurt dışındaki işgücümüzle mukayesesi ilgi çekicidir.

Öte yandan, dış ülkelere gitmek üzere İş ve İşçi Bulma Kurumunun şube ve bürolarına kaydını yaptırmış olup 1965 sonu itibarile sıralarını bekleyenlerin sayısı ise 636.339 dur (6):

Erkek	625.209
Kadın	11.130
Toplam	636.339

Sanat ve Tekniker okulu mezunlarından önemli bir kısmının devlet memuru ve büro personeli olarak çalıştığı ve tahsillerile bağdaşmayan işleri aradıkları, tercih ettikleri ve vasıfsız işgücü arzının talebe nazaran çok fazla olduğu memleketimizde, dış ülkelere gitme sıralarını bekleyen 600 civarındaki işgücümüzün derhal ihracı halinde dahi işçi sıkıntısının söz konusu olmayacağını söylemek, hatalı sayılamaz.

Buna mukabil, halen birçok Avrupa memleketlerinde işçi yokluğu problemi çözülmemiştir. Hele kalifiye işçi noksanı sadece bir Avrupa meselesi olmaktan da çıkmıştır. Göçleri önleyici tedbirlere rağmen bugün İsviçre'de çalışan her üç kişiden biri yabancıdır. Federal Almanya'da ise, yabancı işçilerin çalışanlara oranı %20 dir. Yalnız bu iki memleket, şimdi iki milyondan fazla yabancı işçi istihdam etmektedir. 1965 Sonbaharında Batı Almanya'da işsizlerin sayısı, tarihte kaydedilmeyen düşük bir seviyeye inmiştir: **Her işsiz Alman için, sekiz münhal iş vardır (7).**

İşçi Dövizİ

Dış ülkelerdeki işçilerimizin tasarruflarını değerlendirmek maksadiyle çıkarılan 14.7.1964 tarih ve 499 sayılı Yurt Dışındaki İşçilere Konut ve Küçük Sanat Kredisi Açılması ve Ödünç Para Verilmesi Hakkındaki Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra işçi dövizleri, ödeme dengemizde önemli bir gelir kalemi haline gelmiştir. Bu cümleden olmak üzere, işçilerimizin 1965 yılında yurda gönderdikleri döviz tutarları aşağıda gösterilmiştir:

(6) Bak: İş ve İşgücü Raporu, Aralık 1965, sh. 7.

(7) Bak: ILO, 19.1.1966 tarihli rapor, sh. 2-4.

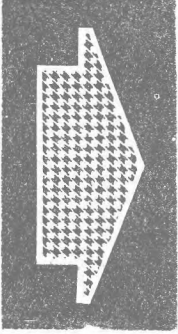
1965	1000 \$	1965	1000 \$
Ocak	2.810	Temmuz	7.065
Şubat	1.919	Ağustos	8.179
Mart	2.453	Eylül	7.158
Nisan	3.853	Ekim	6.697
Mayıs	3.696	Kasım	6.365
Haziran	4.342	Aralık	15.245
		Toplam	69.782

Kaynak: İş ve İşgücü Raporu, Aralık 1965, sh. 8.

Cumhuriyet devrinin en yüksek mal ihracat seviyesi olan 1965 yılında ihraca-

tımız ise 458.9 milyon dolardır. Bu itibarla, işçi dövizleri, **rekor ihracatımızın** takriben %16'sına ulaşmış bulunmaktadır.

1965 yılında ihraç edilen sanai maddelerin 90 milyon civarında olduğu hatırlanırsa, işçi dövizlerinin önemi daha iyi belirmiş olur. Ayrıca, gelecek yıllarda işçi dövizlerinin 100 milyon doları aşacağı tahmin edilmektedir. Nihayet, dış seyahat gelir ve giderlerinin sürekli olarak aleyhte tecelli ettiğini ve **dış seyahatler açığının yılda 10 milyonu geçtiğini** de kaydedelim.

Endüstri Alanında Kamu Sektörü Özel Sektör Rekabeti

Ekonomik ve Sosyal etütler konferans heyetinin tertiplediği «KARMA EKONOMİDE PLÂNLAMA VE GELİŞME KONFERANS» nda Prof. Dr. MEHDUH YAŞA'nın yapmış olduğu konuşma

Türkiye, sanayileşmeye karma ekonomi sistemi ile başlamıştır denilebilir. Bu konuda bir çok merhalelerden geçilmiş olmakla beraber, karma ekonomi sistemi yahut sanayi sahasında devlet ve şahıs işletmelerinin bir arada yaşaması 1960 senesi plânlama faaliyetine kadar, muvakkat bir safha olarak kabul edilmişti. 1923 tarihli Birinci İktisat Kongresinde, C.H.P. sinin 1930'dan sonraki muhtelif kongre kararlarında, Adî İktisat Meclisi raporlarında ve nihayet, devlet sanayi müesseselerinin idare ve murakabesini 1964 yılına kadar tanzim eden 3460 sayılı kanunda, muvakkatlık açıkça ifade edilmiştir. Muvakkatlık bütün bu vesikalarda şu mânada anlaşılmaktadır: Devletin bazı sermaye işletmelerini bizzat kurup işletmesi, özel sektörde sermaye ve müteşebbis yetersizliğinin doğurduğu bir zarurettir. Bu iki noksan telâfi edilince, devlet işletmelerinin özel sektöre devredilmesi gerekmektedir. Bu itibarla karma ekonomi, piyasa ekonomisine, daha açık tâbirle kapitalist ekonomi nizamına geçişin, zarurilik arzeden bir hazırlık safhasından ibarettir.

Şahsî kanaatimize göre, ele aldığımız mânada karma ekonomi sistemi, devamlı bir sistem olabilir ve sadece iktisadî kaideler içinde kalındığı takdirde, kapitalistlik sistemin tamamiyle hakim olduğu bir piyasa ekonomisine yahut tam bir kollektivistlik, sanayi müesseselerinin hepsini devlete ait ve bu itibarla bütün iktisadî kararların merkezde alındığı bir sisteme istihale etmesi şart değildir. Çünkü, bazı kimselerce teorik bakımdan bir ekonomik sistem sayılmayan karma ekonomi, fiiliyatta en çok görülen düzeni teşkil etmektedir. Piyasa ekonomisinin ve kollektivist ekonomi sisteminin yüzde yüz tatbik edildikleri takdirde, zamanımız cemiyetlerinde hâkim iktisadî hedefleri başlıca ferdî refahı) gerçekleştirmede gösterdikleri zaaf, bu iki sistemi, cemiyete hakim iktisadî ve siyasî görüşlere göre değişik dozajlarda olmakla beraber, birlikte tatbik etme mecburiyetini doğurmuştur. An'anevî olarak

serbest piyasa ekonomisinin c ari olduğu memleketlerde bir çok  onemli iktisadi kararların merkezden alınmasından başka bir çok mal ve hizmet istih-sali kamu sektörü içinde yapılmakta ve bu cereyan gittikçe kuvvetlenmek-tedir. Öte yandan, kom n st topluluklarda kapitalist iktisat nizamına has müesseselere (reklam, k r, prim, faiz gibi) yer verilmekte, istihsal faktör-lerinin tamamı devletle tirilmemekte, hatta devletle tirilmeyen sektörün ya-va  yavaş gelişmesi bir çok demir perde gerisi memleketlerde teşvik edilmek-tedir.

Böylece biz, kamu sektörü ve özel sektör sanayi işletmelerinin (1) bir a-rada yaşamasını men edeki muvakkatlık anlayışına rağmen, devamlı bir hal tel kki etmekteyiz. Hatta, siyasi rejim bakımından  imdikinden (y ni Ana -yasa ile vaz edilenden) farklı bir tercih yapmadığımız takdirde, iki sektörün bileşimindeki karşılıklı paylar da pek değişmeyecektir. Çünkü terkipteki bu nispetlerden -her iki istikamette de- fazla inhiraf, yerine göre demokratik h rriyetlerimizi, sosyal adalet ve sosyal güvenlik alanlarında benimsediğimiz hedeflerin gerçekleşmesini, hatta dış m nasebetlerimizdeki dengeleri tehlike-ye düşürebilir.

Bir arada yaşama zarur  olun a, bunun bir takım kaidelere bağlanması lüzumu da ortaya çıkmaktadır. Bugünkü konuşma konusunda, bu kaidelerin hepsi değil, bir tanesi ele alınmak istenmektedir. Bu da, iki sektörün rekabet şartlarının nasıl düzenlenmesi l zım geldiğidir.

Bu tahditten, istihsal faktörlerinin iki ekonomi sektörü arasında dağılı-mının rasyonel olduğunun, y ni, faktör tahsisinin marjinal m stakiliyet esa-sına göre yapıldığının farzedildiğini kabul edebiliriz.

Eğer bu faraziye doğru ise, iki sektör arasında rekabetin eşit şartlar içinde cereyan etmesi gerekir. Ancak eşit rekabet şartları altında faktör da-ėılımı, yapıldığı andaki sosyal durumu muhafaza edebilir (yahut, ilk dağılım rasyonel değilse, eşit rekabet şartları hatalı dağılımın düzelmesini sağlar).

Konumuz Türkiye olduğuna göre, memleketimizde iki sektör rekabetin-de şartların eşit olup olmadığının ara tırılımı. Ancak, rekabet bir çok sahalar-da olduğuna göre, bir tahdit yapmak ve bunların en  onemlilerini seçmek zo-rundayız. Seçtiğimiz konular şunlardır:

- 1 — Fiat tesbiti
- 2 — Sermaye (işletme, tevsi) tedariki,
- 3 — Vergi ve sosyal mükellefiyetler yükü,
- 4 — Kapital malları tedariki (i  ve dış)

Hemen işaret edelim ki biz meseleyi münhasıran, kurulmuş ve kurulacak olan y ni fiilen işlemeye ba layan üniteler arasındaki rekabet şartları baki-

(1) Kamu sektörü ile özel sektöre bırakılmış sınaî faaliyetlerin her zaman aynı olması şart değildir. Aksine, zamanla her sektöre giren sanayi i let-meleri farklı olacaktır.

mından inceliyoruz. Mevcut kaynakların iki sektör arasında dağılışına ait kararlara müessir faktörler konumuz dışındadır ve evvelce de belirttiğimiz gibi bu dağılışın rasyonel olarak cereyan etmiş olduğunu farzediyoruz. Faraziye doğru değilse, iktisadî faaliyetin işleyişinin, istihsal faktörleri dağılışının rasyonelliğini sağlayacak şekilde değiştirmekte olduğunu kabul ediyoruz. Şimdi seçtiğimiz spesifik rekabet konuları üzerinde duralım:

1) Fiat Tesbitt :

Hususî işletmeler, mallarını, kendilerine yeterli kâr marjı sağlayan bir fiyatla satmaya mecburdurlar. Bunu yapamadıkları, daha doğrusu piyasa şartları buna müsait bulunmadığı takdirde tasfiyeye uğramaya mahkûmdurlar. Fiatların serbest teşekkülü bu itibarla, hususî işletmeler için ağır bir riziko taşır. Halbuki devlet işletmeleri, mahiyetleri icabı kâr etmeleri gerektiği halde dahi, kâr edememenin bu çeşit bir rizikosuna marûz değildirler. Hatta, piyasa şartları kâr etme imkânını sağlasa bile, idarecilerin beceriksizliği yüzünden bu imkânı kaçırmaları, aksine zarar etmeleri büyük problem yaratmamakta, zararlar yahut mahrum kalan kâr yüzünden kaybolan gelirleri vergi mükellefinin yükü ağırlaştırarak telâfi edilmektedir. Mesele sırf bu zayıyeden mütalâa edilince, piyasa rekabet şartları içinde kamu işletmelerine haksız bir dayanma kabiliyeti verildiği görülmektedir.

Ancak, piyasa şartlarının çok müsait olduğu ve kamu işletmelerinin de bu şartlardan faydalanarak büyük kârlar sağlayabilecekleri bir çok hallerde devlet tarafından politik, sosyal ve ekonomik mülâhazalarla bundan mahrum bırakıldıkları da çok rastlanan bir haldir. Muhtelif zamanlarda kömür fiyatlarında bu vaziyet müşahade edildiği gibi bir çok Sümerbank mamûllerine ait fiat tespitlerinde şartlar tam istismar edilmemektedir.

Aynı şey özel teşebbüs işletmeleri için söz konusu değildir. Bu işletmeler, kanunla fiat tespitleri ve kâr tahditleri konduğu zamanlarda dahi ekseriyetle bundan kaçınmasını bilmişlerdir. Arz yetersizliğinin veya talep yüksekliğinin yarattığı kâr imkânlarını sonuna kadar istismar etmek bu işletmeler için tabii hatta yegâne rasyonel davranış sayılır. Bu durumda da hususî işletmelerin rekabet şartları bakımından daha iyi durumda oldukları, elde ettikleri yüksek kârlar sayesinde malî bünyelerini ıslâh ederek ve yeni yatırımlara giderek kamu işletmelerine nazaran daha iyi bir duruma geçtiklerini de söylebiliriz.

Burada bir noktaya daha işaret etmek icap eder: kamu işletmeleri mamûlleri fiatlarının, piyasanın mümkün kıldığından daha düşük bir seviyede tespit olunması, aynı sahada istihsalde bulunan özel işletmelerin de fiatlarını tahdit eder. Yâni, devletin bu nevi tanzim satışları yapması özel sektörün kâr marjlarını nispi olarak düşürmektedir.

2) Sermaye Tedariki :

Hususî sektörün işletme faaliyetleri ve tevsi ihtiyaçları için kendi tasarrufları dışında faydalanabildiği kaynakları oldukça mahduttur. Bu mahdut imkânlar arasında Ziraat Bankası ile bir dereceye kadar Emlâk - Kredi Ban-

kasının hususî mevduat dışında kalan ikraz edilebilir fonlarını, Sınai Kalkınma Bankası ile, sınai yatırımlar ve Kredi Bankasının hususî tasarrufla ilgili olmayan kaynaklarını sayabiliriz. Diğer taraftan, hususî sektörün yine bu sektörde doğan tasarrufları - hususî banka kredilerinden faydalanmak veya hususî şahıslardan istikrazda bulunmak suretiyle - kullanmaları çok pahalı bir mekanizma ile olabilmektedir. Bir kapital piyasasının henüz teşekkül etmemiş olması, hususî tasarruflardan tam olarak istifadeyi önlediği gibi, mevcut mahdud derecedeki istifadenin de çok pahalı bir tarzda cereyan etmesine sebebiyet vermektedir.

Halbuki, kamu işletmeleri, millî ekonomimizde yaratılan tasarrufun çok daha büyük bir kısmını ve çok daha müsait şartlar altında kullanabilmektedir.

Önce cebri tasarrufun, kurulmuş olan işletmelere bütçeden sermaye tahsisi suretiyle sıfır maliyetle devlet sektöründe kullanıldığına işaret edelim. Fakat, bundan daha önemlisi kurumsal (institutional) adı verilen ve menşei tamamiyle ferdî olan tasarruf metodundan da yalnız kamu işletmelerinin faydalandırılmakta olmasıdır. Burada bilhassa İşçi Sigortaları Kurumu ile Emekli Sandığında yaratılan fonların istimal tarzından bahsetmek istiyoruz. Bu fonlar geniş mikyasa, ya devlet (ve devlet müesseseleri) istikrazlarına mecburi katılma yahut devletin direktifi ile muhtelif kamu işletmelerine krediler açma suretile kullanılmaktadır. Hususî işletmelerin bu fonlardan faydalandırılmaları, çok istisnâ hallerde ve pek mahdud nispetlerde olmaktadır.

Bundan başka, banka mevduat karşılıkları ile ihtiyatlarının ve sigorta şirketleri ihtiyatlarının kullanılma şekline dair mevcut kanunî kayıtlar da, hiç değilse hazineye ve Devlet - Yatırım Bankasına sağladığı borçlanma kolaylığı sayesinde, kamu işletmeleri ve özel işletmeler için mevcut olmayan kaynaklar yaratılmış olmaktadır.

Nihayet devletin, kamu işletmelerinin piyasadan, dolayısıyla hususî tasarruf kaynaklarından akdettiği borçlara kefil olması, dış borçlanmalarda hatta türlü garantiler (ödeme ve kambiyo garantileri) verebilmesi de, hususî işletmeler bakımından aleyhte bir durum yaratmaktadır.

3) Vergi ve Sosyal Mükellefiyetler Yükü :

Bu konuda bütün hususî sektör işletmelerini aynı derecede homojen ve kamu işletmelerile aynı şekilde mukayese edilebilir saymak mümkün değildir.

Küçük ve murakabesi güç bir çok hususî işletmelerin gelir vergisi dışında istihsal vergisi ve sosyal sigorta aidatı, kaçakçılığı yaptıklarını kabul etmemek mümkün değildir. Bu tarzda hareket etmek imkânını bulanlar karşısında sadece kamu teşebbüsleri değil, fakat ya zihniyet ve tutumlar, yahut organizasyon şekilleri itibarıyla vergilerini ve sosyal mükellefiyetlerini doğru ödeyen özel işletmeler de fevkalâde elverişsiz bir duruma girmektedirler.

Kanaatimize göre, vergi ve sosyal mükellefiyetler yükü bakımından kamu işletmelerini sadece kapital şirketi halinde çalışan büyük hususî firmalarla mukayese etmek daha doğru olur. Bu nevi hususî firmalar, aile şirketleri halinde iseler, vergi konusunda kamu işletmelerinden çok daha iyi durumdadırlar. Çünkü, kâr dağıtmamak ve fiilî vergi yükünü % 20 nispetinde tutmaları imkân dahilindedir. Buna mukabil, hakikî anonim şirketler temettü dağıtmaya mecbur kaldıkları için, vergi yükü - işletme için değil, müteşebbis için - yükselmekte ve işletme dahilinde sermaye terakümü zayıflamaktadır.

Bu konuda, bazı iktisadî devlet teşekküllerinin likidite zayıflığı dolayı - siyle, tahakkuk etmiş vergilerini bazan ödeyemediklerini, bu vergilerin yıllarca ertelendiğini ve hatta icabında - ekseriya sermayelerine ilâve edilerek - ortadan kalktığını hatırlatmak isteriz.

4) Kapital Malları Tedariki :

Bu hususta rekabet şartlarının umumiyetle kamu işletmeleri lehine işlediğini söyleyebiliriz. İç piyasada kamu teşebbüslerinin sahip oldukları bir büyük kolaylık birbirlerine nispeten ucuz maliyetle makine ve yedek parçalar imâl edebilecek durumda olmalarından doğmaktadır. Bu imkânın gerçi lââyıkile kullanıldığı çok şüphelidir. Ancak iyi bir reorganizasyon, kamu müesseselerinin bir çoğunu bu bakımdan fevkalâde elverişli şartlara mazhar kılabilir. Kanaatimize göre bu imkân, piyasa mekanizması içinde değerlendirilmeli ve herkesin eşit şekilde faydalanması sağlanmalıdır.

İthal konusunda iki sektörün tâbi olduğu şartlar arasında mevcut farkları, tartışmaya dahil diğer uzmanların yapacakları açıklamalardan sonra ele almayı tercih etmekle beraber, kamu işletmelerine türlü ithal ihtiyaçları için döviz tahsisinin daha kolaylıkla yapıldığını söyleyebiliriz.

İncelemeler

Müşterek Pazar Ortaklığımızın Muhtemel Tesirleri

Eyüp KARADAYI

Şurasını peşinen belirtmek gerekir ki, üzerinde yıllardan beri pekçok münakaşa yapılan, lehte veya aleyhte fikirler ileri sürülen bu kritik mevzuyu inceleme konusu yaparken, aktüel ve statik şartlar altında elde edilebilecek kazanç veya kayıpları gözönünde tutmak, uzun vadeli ve dinamik şartlar altında elde etmemiz muhtemel olan bütün potansiyel kazanç ve kayıplarla mukayese etmemiz lâzımdır. Doğrusu istenirse bu tahlilin sonunda da yine son sözün söylenebileceği kanaatinde değiliz. Müşterek Pazar Camiasına tam üye olabilmemiz için asgarî olarak önümüzde daha 20 yıl bulunduğuna göre, bu uzun devre zarfında ortaya çıkacak yeni şartların, bugün için müsbet veya menfi kanaat taşıyanları yanıltacak yönlerde gelişmesi her zaman için mümkündür.

Hakikaten aşağıda sıralıyacağımız bazı değişkenler, 20 senelik intikal devresinde önemli tesirler yapabilecek niteliktedir. Meselâ;

— Müşterek Pazar sadece altı üyeden mi ibaret kalacak, yoksa İngiltere veya diğer bazı E.F.T.A. (Avrupa Serbest Mübadele Bölgesi) memleketleri

de Birliğe girecekler midir? Son olarak İspanya'nın camiaya katılmaya hazırlandığı söylenmektedir.

— Ortaklık üyelerince tatbik edilmekte olan Dış Gümrük Tarifesi bu -günkü seviyesini muhafaza edebilecek midir?

— Türkiye, tam üyelik durumuna gelinceye kadar nasıl bir iktisadî gelişme kaydedecektir?

— Türkiye'nin dış dış ticaretinin, millî gelirdeki payı ne ölçüde artacaktır? Yoksa azalacak mıdır?

— Gerek Türkiye'de, gerekse Avrupa'daki nüfus artışının seyri ne olacaktır?

— İstihsal tekniğinde kaydedilecek yenilikler, sosyal politik şartlarda vukuu muhtemel değişiklikler ne derecede önemli olabilecektir?

GENEL BİLÂNÇO...

Türk ekonomisinin bugünkü gücü ve potansiyeli ile Müşterek Pazar'a girişinin lehimize olarak bir netice vermeyeceği münakaşaya mahal bırakmıyacak kadar açıktır. Daha doğrusu takriben 1980 yılına kadar sürecek olan intikal devresi şartları ile tam üyelik halindeki imkân -

lar birbirinden çok farklı olacaktır.

Konuya daha iyi hakim olabilmek için Türk ekonomisine ait bazı rakamlarla Müşterek Pazar Camiası arasında mukayese imkânı veriyoruz:

a.) **Nüfus** : Türkiye iktisaden faâl nüfus itibarıyla Avrupa'da Almanya, İngiltere, İtalya ve Fransa'dan sonra (13,2 milyon) beşinci gelmek ve %3 lük nüfus artışı hızı ile bu rakamın 1980 de 20 milyona varacağı tahmin edilmektedir.

b.) **Millî Gelir** : Yıllık Gayrî Safi Millî Hâsıladan fert başına düşen miktar yılda 198 dolar ile Avrupa'nın en düşük standardını ifade etmektedir. Önümüzdeki 10 veya 20 yıl için yapılacak tahminler, aradaki farkın azalmak yerine daha da artacağını göstermektedir. Ancak, şayet son on yılın tamamen aksine önümüzdeki yıllarda istikrar içinde ve plânlı kalkınma prensiplerinden ayrılmadığımız, bazı sosyal reformları tamamlayabildiğimiz ve bu arada müsait şartlar içinde nüfus artışının hızı yavaşlatılabilirse, fert başına düşen reel millî hâsılda sür'atli bir artış beklenilebilir.

c.) **Ekonomik Bünye** O.E.C.D. tarafından yayınlanan istatistiklere göre, endüstri sektörünün gayrî safi millî gelire iştirak payı % 25,2 dir. Genel olarak, bir memleketin iktisaden kalkınması sanayinin millî hasılaya iştirak payının, ziraat sektörünün aleyhine olarak artması şeklinde tezahür etmektedir. Devlet Plânlama Teşkilâtı tarafından hazırlanmış olan istihsal endekslerine göre; 1948-1960 devresinde ziraî istihsaldeki %71 artışa mukabil, sınaî istihsaldeki artış iki misline, yani %142 ye varmış bulunmaktadır. Bu artış kâfi değildir. Netice olarak denilebilir ki, şimdiye kadar Türkiye'de iktisadî kalkınma daha çok ziraatin desteği ile olmuş, fakat artık bir dereceye kadar ziraatte genişleme hudutlarına dayanılmıştır. Bundan sonra bütün gayretlerin ziraî prodüktiviteyi artırma ve daha ziyade sınaî sektörün geniş ölçüde inkişafı için sarfedil-

mesi gerekmektedir.

Türkiye'de % 25,2 ve % 48,4 olan Sanayi ve Ziraat sektörü nispetleri A.E.T. (Müşterek Pazar) memleketleri için ortalama % 48 ve % 11, E.F.T.A. (Avrupa Serbest Mübadele Bölgesi) için ise ortalama %47 ve %7 dir.

d.) **Dış Ticaret** : Müşterek Pazar, dünya ticaretinde ithalâtın %25 ini, ihracatın %30 unu; Türkiye'nin dış ticaretinde ise ithalâtın %28,7 sını, ihracatın % 33,5 ini kapsamaktadır.

Buna mukabil Türkiye'nin dünya ithalât hacmi içindeki nispeti % 0,4, ihracat hacmi içindeki yeri ise %0,3 dür. Son 10 yıl içinde Müşterek Pazar sahasında ithalât ve ihracat artışlarının dünya ticaretine nazaran daha büyük bir hıza sahip olmasına mukabil, Türkiye'nin durakladığı ve hattâ gerilediği bir gerçektir. (1962 de 154,2 milyon \$ olan ihracatımız 1964 te 137,7 mil. \$ düşmüştür) Ayrıca, Türkiye'de fert başına ithalâtın yılda 22,8 dolar; ihracatın ise 10-12 dolar civarında olmasına mukabil, A.E.T. Bölgesinde bunların ithalâtta 140 - 170 dolar, E.F.T.A. sahasında ise 185 - 240 dolar gibi yüksek bir seviyededir. Elde mevcut son rakamlara göre Türkiye'nin 1964 yılı ithalâtı 537,2 milyon dolar, ihracatı ise 410,8 milyon dolaıdır. İthalâtımızın (A.E.T) ülkelerinden olan nisbeti 1949-50 arası % 44,2 1959-63 arası % 36,1, 1964 te ise % 28,7 en düşük seviyesindedir.

Diğer taraftan Müşterek Pazar memleketlerinin ithalât ve ihracat bünyelerini madde grupları itibarıyla tahlil edince gelişmiş ve ileri sanayi seviyesine ulaşmış ekonomilerin karakteristiği olan bol ham madde ve maden cevheri ithalâtına mukabil, mamûl sınaî malların ihracı fasit dairesini görüyoruz...

GENEL OLARAK...

Türkiye ile Müşterek Pazar memleketleri arasındaki bünyevî farklılıkları böylece objektif bir açıdan zikrettikten

sonra, yazımıza konu olarak seçtiğimiz **«Müşterek Pazar üyeliğimizin uzun vadeli fayda ve mahzurları»na** temas edelim.

Şurası ekseriyet tarafından kabul edilmektedir ki, bir nev'i «**Balayı**» devresi olarak aktedilen ilk on yıllık devrede Müşterek Pazarın sadece faydalı tesirleri bahis konusu olacaktır. Ancak tek taraflı üyeliğin edebileceği bu on yıllık devrede Türkiye'nin yılda sağlayacağı menfaatler **15 — 20 milyon doları** geçmeyecektir. On yıllık ilk devreyi takiben ikinci 10 yıllık intikal devresi, önleyici bazı tedbirler ve bazı anlaşma şartları ile zararsız atlatılabilir. Fakat tam üyeliğin başladığı andan itibaren, ortaklığın zararlı tesirleri, hiç olmazsa 40-50 yıl için iktisadi manadaki faydalara galip gelecektir.

Müşterek Pazar'a üye olmanın bizim için gösterdiği asıl tehlike, gelişme seviyelerimiz arasındaki mevcut muazzam farklar dolayısıyla, tam entegrasyon halinde Türk ekonomisinin kalkınma hızının yavaşlaması konusundadır. Bu arada bilhassa bazı genç sanayilerin «**Haksız Tesfiesi**» veya henüz kurulmamış bulunan, fakat ileride başarı şansı büyük olan bazı endüstrilerin kurulmasına haksız yere mani olucu şartların yaratılması ile tersine işlemesi muhtemel olan «**Sermaye hareketleri, feda edilmiş gelişme imkânları daha doğrusu kaybedilmiş kazanç şansları**» şeklindeki potansiyel anlamdaki gelir kayıpları olacaktır.

Ayrıca, Müşterek Pazar üyeliğinin Türkiye'ye munzam dış yardım imkânları sağlaması bakımından da pek faydalı olmayacağı ileri sürülmektedir. Aynı şekilde üyeliğin Türkiye'deki iç tasarruf hacminde müsbet tesirler yapması da şüphelidir. Öte yandan eğer Müşterek Pazar memleketlerine mal satabilecek endüstriler kurmaya muvaffak olunursa, üyeliğin büyük faydalar sağlayacağında herkes mütefek bulunmaktadır.

SANAYİN BAŞARI ŞANSI...

Şimdi zihinleri en ziyade meşgul etmekte olan bir sorunun cevabını bulmaya çalışalım: **«Müşterek Pazar rekabeti karşısında Türk sanayiinin başarı şansı nedir?...»**

Halen içinde bulunduğumuz şartlar muvacehesinde mevcut sanayiinin hemen tamamının, Müşterek Pazar ülkeleri mamülleri ile serbest bir rekabet nizamı içinde mücadeleleri mümkündür. Bazı kimseler intikal devresi sonunda dahi bir kısım pahalı maliyetle çalışan sanayiinin haklı olarak tasfiye olacağını düşünmektedir. Böyle düşününlere göre, Rasyonel çalışmayan veya esasen memleketin şartları dikkate alınmadan kurulmuş olan bu gibi sanayiler, hem mükellefinin, hem müstahlikin hem de mill i ekonominin sırtına yük olmaktadır. Binaenaleyh, bunlardan memleketi kurtarmakla, Müşterek Pazar müsbet bir fonksiyon ifa etmiş olacaktır.

Bu fikrin karşısında olanlar ise, sanayi sektörünün tamamı, şimdiden veya kısa bir geçiş devresini takiben Müşterek Pazar'ın rekabetine maruz bırakılırsa, bir taraftan ıslâhı mümkün olmayan sanayiler «**haklı tasfiyeye**» uğrarken, bir taraftan da henüz «**çocukluk devresinde**» olanlarla, kurulduğu takdirde başarı şansı bulunan bir kısım sanayiler, daha doğmadan bertaraf edilmiş olacak ve bu suretle mill i ekonomimiz için hakiki bir kayıp doğacaktır.

İncelememizin ağırlık merkezini sanayi teşkil ettiğine göre, sektörler itibarıyla kısa bir müşahadede bulunalım :

a — ÇİMENTO sanayii : Maliyetler, halen özel sektöre ait fabrikalarda tonu 81,5 lira iken devlete ait fabrikalar için 155,5 lirayı bulmaktadır. İtalyanın beher metrik ton çimentoyu 12-14 dolar (FOB) teklif ettiği göz önüne alınırsa, bazı fab-

rikalarımızın ıslahat tedbirleri ile Müsterek Pazar rekabetine dayanabileceği anlaşılır.

b — KÂĞIT sanayii : Mevcut durum ile tesislerin çoğu rekabete dayanabilecek gibi gözükmemektedir.

c — PAMUKLU MENSUCAT sanayii: Durumu en parlak görünen sanayii kolu-
dur. Lüzumlu yenileme yatırımları yapıldığı ve bazı tedbirler alındığı takdirde, gerek özel gerekse resmî sektörün Müsterek Pazar memleketlerine rahatça ihracat yapmaları mümkündür.

d — ŞEKER Sanayii : Halen kilo başına maliyet 150 ile 230 kuruş arasında değişmekte olup, ortalama maliyet 176 kr. dur. Bugün için istihsal fazlası şekerlerin 76 Kr. dan ihraç edildiği göz önüne alınırsa, bu sanayiinin bir «İhracat sanayii kolu» olarak düşünülemediği kendiliğinden ortaya çıkar.

e — AZOT Sanayii : Gerek bu sanayi grubu, gerekse Makine Kimya ve Sümerbank grubunun bazı tesisleri için istikbal pek parlak gözükmemektedir.

f — ŞİŞE ve CAM Sanayii : Bu sanayii grubu maliyetleri düşürmek yolunda bazı rasyonalizasyon tedbirleri aldığı takdirde, gerek iç piyasada gerekse Müsterek Pazar memleketleri içinde durumunu sağlamlaştırabilecek ve ihracatı serbest rekabet rejimi içinde bile realize edebilecek-
tir.

g — DEMİR ve ÇELİK Sanayii : Çalışmaya başlayan ikinci demir ve çelik tesisleri (Ereğli) ile bu sektör oldukça büyük bir kapasiteye sahip olacaktır. Ancak, maliyetlerinin hayli yüksek olacağına dair çıkan söylentiler, bu sanayi kolu için beslenen ümitleri büyük ölçüde kırmaktadır. Bununla beraber, yakın bir gelecekte Ereğli tesislerinin ihracatı gerçekleştirebileceği hakim bir kanaattir.

h — KONSERVE Sanayii : Ham maddeye bağlılığı dolayısıyla bu sanayiinin sahip olduğu avantajlar aşîkârdır. Gerekli tedbirler alındığı takdirde meyve, sebze ve hazır yemek konserveciliği sanayii, Müsterek Pazar içinde en rahat şekilde ihracatçı duruma geçebileceğimiz sanayii kolu olacaktır.

i — ELEKTRİK MAKİNELERİ, MOTOR, MAKİNE, TAŞIT, ARAÇLARI, v.s. Sanayii: Memleketimizde henüz yeni olan bu sanayi kolları için muvaffakiyet şansı tahminleri bugün için pek parlak olamamaktadır.

NETİCE ...

Türkiye'nin Müsterek Pazar'a tam üye olması asgarî 20 sene süreceğine göre, piyasada tutunamayacağı anlaşılan sınav tesislerin bu uzun intikal devresinde tedricen tasfiye edilmesi, çeşitli sebeplerle ayrılan amortisman fonlarının aynı sahalardaki yenileme tesisleri yerine başka müsait sahalarla yatırılması şartıyla, bu muhtemel zararlar asgarî hadde indirilebilir. Böyle bir «haklı tasfiye»den dolayı milli hasılda azalış değil, aksine artış kaydedilmiş olacaktır. Asıl mühim olan «Genç Endüstri» veya «Faktör fiatlarının hususî durumu» gibi sırf az gelişmiş bir ekonomi olmanın verdiği dezavantajlar dolayısıyla ortaya çıkacak olan «Haksız Tasfiye» durumudur.

Bugün için Türkiye'nin, Müsterek Pazar memleketleriyle çeşitli yönlerden yapılan mukayesesi sonunda varılan neticeler ve sanayiimizin gelişme seviyesi ile diğer ihracat imkânlarından (senede ortalama 30-40 milyon dolarlık bir fazlalık olabileceği tahmin edilmektedir) sağlanacak avantajların ortaya koyduğu gerçek, neticenin memleketimiz lehine tecelli etmiyeceğini gösterebilir. Ancak, bahis konusu faydalı veya zararlı tesirlerden hangisinin, ne derecede kuvvetli olacağı hakkında

kesin «**kantitatif**» tahminlerde bulunmak bugün için imkânsız ve hattâ hatalı bir kehanet olacaktır.

Bundan 20 - 30 sene sonra dünyanın iktisadî şartları ve Türkiye'nin onun içindeki yeri hususunda bugünden kesin tahminde bulunmaya imkân yoktur. İstihsal tekniğindeki gelişmelerin yönü, yeni icatların mahiyet ve önemi, nihayet siyasî şartlardaki tahavvüller istikbalde pek çok şeyi değiştirebilir.

Şurası muhakkaktır ki, intikâl devresinin ilk 10 yıllık «**Balayı Devresi**» nde, Müsterek Pazar üyeliğinin Türk ekonomisi üzerinde daha ziyade müsbet ve faydalı tesirleri gözükecektir. Zararlı tesirlerin hissedilmeye başlanacağı ikinci 10 yıllık intikal devresinde, bu menfi tesirleri önleyici bazı tedbirlerin alınması ve yeni bazı anlaşma şartlarının ileri sürülmesi pekâlâ mümkündür.

Bu konuda ilk olarak akla, bazı ciddî «**Sektör çalışmaları**»nın yapılması gelmektedir. Müsterek Pazar rekabeti karşısında hangi sektörlerin «**Haklı**» hangilerinin «**Haksız**» tasfiyeye uğrıyacağını, hangilerinin daha da büyük bir gelişme şansına sahip olacağını tesbit edilip, ona göre tedbir alınması lâzımdır.

İntikal devresi içinde Müsterek Pazar ile yapılacak olan müzakerelerde lüzumsuz bir sürü talep yerine, kalkınma hızımızı sekteye uğratacak ve sanayileşmemize haksız yere çelme takacak olan hallerin vukuunda menfaatlerimizi koruyacak bir istisna rejiminin sağlanması ve bu meydana;

1.) Sermaye ihracının uzun müddet serbest bırakılmaması,

2.) «**Genç Endüstri**» veya «**Genç ekonomi**» argümanlarına göre himaye tedbirlerine bir müddet daha muhtaç olduğu tesbit edilen sanayiler için münasip görülecek başka bir muvakkat himaye tedbirleri talebinde bulunulması,

3.) Sadece iç piyasaya satış yapmak şartıyla bazı imalât sektörlerinin daha uzunca müddet himaye edilmesi talepleri, haklı olarak ileri sürülüp mü dafaa olunabilir.

Diğer taraftan ekonomimizi Müsterek Pazar rekabet ve şartlarına hazırlamak, bütün ekonomi politikamıza buna uygun bir veçhe vermek lâzımdır. Ortaklık içinde yaşaması imkân ve ihtimâl dahilinde olmayan bazı «**ileri endüstriler**» kurmaya çalışmak veya enflasyonun sağliyaacağı cebri tasaruflarla memleketi kalcındırmaya çalışmak gibi birbiriyile çelişmeye düşen teşebbüslerden kesin olarak kaçınmak gereklidir.

Nihayet son olarak; sağlık ve eğitim hizmetleri gibi temel yatırımlardan tutunda, ziraat ve sanayiin hangi kollarına yatırım yapılacağı veya hangi sanayilerin ihracat yapabilecek şekilde geliştirilebileceği gibi birçok önemli hususlar, Müsterek Pazar'la aramızdaki anlaşma şartlarına uygun olarak ve diğer üye memleketlerin durumları hakkında, devamlı bir «**Etüd Grubu**» nun yaptığı araştırmalarla mukayese olunmadan asla realize edilmelidir.

Acı Bir Kaybımız

Genç mezunlarımızdan ve Türkiye İmar Bankası T. A.Ş. Sirkeci Şubesi Müdürü Sayın Hayati BAYSAN, 22. 4. 1966 Cuma günü Ankara'ya giderken Bolu civarında geçirdiği bir trafik kazası sonunda eşi Sayın Fatma BAYSAN sevgili kızı küçük Canan BAYSAN ve yakınlarından sayın Sabahat GÜ-NERTAÇ ile birlikte hakkın rahmetine kavuşmuşlardır. Camiamızda büyük üzüntüyle karşılanan bu acı kayıp dolayısıyla BAYSAN ailesinin ve mensuplarımızın derin acısını paylaşır sabırlar dileriz.

İKTİSAT DERGİSİ

Cemiyetten Haberler

Sigara dumanlarının sislendirdiği kalabalık bir grubun neşeli kahkahaları... Sık, sık çalan kapı zili... Gittikçe samimi leşen konuşmalar... Ahmet efendinin telâşlı, telâşlı çay dağıtışı... ve saatler ilerledikçe artan kalabalık...

İşte 3 Mayıs Çarşamba günü buydu lokalın manzarası... Şimdi bu manzara ve artık hatıra olmuş bir çarşamba toplantısının güzel anıları var içimizde...

Bu toplantılara gün geçtikçe artan alâka en büyük sevinç kaynağımız olmaktadır...

Bu toplantıda mutut olduğu üzere mezunlarımız, ağabeylerimizin, arkadaşlarımızın bol bol haberlerini aldık. Ayrıca İdare Heyeti de cemiyet faaliyetleri hakkında kısaca bilgi verdiler... Toplantıda bulunmayanlara duyurmak için evvelâ bunları sıralayalım...

1 — Evvelce dergide de ilân olunan; mezunlarımıza ucuz mesken temini gayesiyle yapmış olduğumuz çalışmalar hakkında bilgi verildi. Bu arada bu çalışmalarda idare heyetine yardımcı olacak bir komite seçildi. Bu komite de aşağıdaki arkadaşlarımız bulunmaktadır.

Muammer Arıkan
Ali Tokmakçıoğlu
Ali Dinçay
Cevdet Aybılır
Yekta Eti

Bu husustaki tamamlayıcı haberlerimizi diğer sayfelerimizde bulacaksınız..

2 — Cemiyetimiz mensuplarının PTT Banka v.s. yerlerde karşılaştıkları bir müşkülü önlemek amacıyla sayın arkadaşımız Süreyya ÇENÇAL'ın tavsiyeleriyle «HÜVİYET KARTI» hazırlanmış bulunmaktadır. «Nüfus kâğıdı sureti» sayfası da bulunacak bu hüviyet kartları çok yakında mezunlarımıza tevzi edilmeğe başlanacaktır.

3 — Cemiyetimiz lokalinde tesis etmekte olduğumuz kütüphane ve oyun salonu engeç 27. Mayıs 1966 günü faaliyete geçmiş olacaktır. Oyun salonumuzda satranç, Briç ve Bezik oynanabilecektir.

4 — Gittikçe kesifleşen cemiyet faaliyetlerine yeni bir yön vermek ve daha rantabl çalışmak amacıyla bir sekreter tayin edilmiştir. Bu toplantıda mezunlarımızla tanıştıran CELAL OĞUZ'a vazifesinde başarılar dilerken arkadaşlarımız ve mensuplarından kendisine yardımcı olmalarını rica ederiz.

5 — Ayın ilk çarşamba toplantılarının gördüğü büyük rağbet ve alâka üzerine İdare Heyetimiz ayın ikinci çarşambaları da lokalde toplantı tertibine karar vermiştir. Bu toplantılar münhasıran aktüel meselelerin tartışılmasına hasredilecektir. İlk toplantının 8 Haziran 1966 Çarşamba Saat 18.00 olduğunu Fakültemizdeki asistan arkadaşların ve sayın hocamız Prof. Dr. Kemal TOSUN be-

vin de iştirakiyle «TÜRKİYEde VERGİ» mevzuu konusunun tartışılacağını duyururuz.

Bu izahattan sonra bir müddet daha çok samimi hava içinde geçen konuşmalar ve tanışmalar saatin ilerlemiş olması dolayısıyla son buldu ve hep birlikte lokalden çıkılarak Kumkapı sahillerine inildi...

Fakat vaktin geç oluşu ve önceden de yer ayırtılmaması olunması sebebiyle Kumkapı sahillerinde yemek yeyip eğlenmek imkân olmadı. Bunun üzerine aylık toplanmaların adeta vazgeçilmez eğlence yeri olan «GASKONYALI» lara gidildi ve orada eğlenildi.

* Geçtiğimiz ay içinde yine pek çok mezunumuzun iş hayatında ve medenî durumlarında değişiklikler oldu. Bunlardan duyabildiklerimizi duyuruyoruz :

* Genç mezunlarımızdan Tüzin Tekman ile Mete Zorlu 21/4/1966 Perşembe günü Harbiye Orduevi salonlarında yapılan bir törenle evlendiler... Sonsuz saadet dileklerimizle tebrik ederiz. Haber aldığımızı göre Gümrük ve Tekel müfettişi olan genç damat Turnenin ertelenmesi için didinip duruyormuş.

* Dergimiz yazarlarından Sayın Reşit Ata'da geçen ay dünya evine girdi. Candan tebrik ve saadet dileklerimizi sunarız.

* Geçtiğimiz ay içinde mezunlarımızdan T. C. Merkez Bankası A. Ş. Umum Müdür Muavini olan Sayın Naim Talû aynı bankanın Genel Müdürlüğüne atandı. Camiamızda ve Merkez Bankası Camiasında sevinçle karşılanan atanma dolayısıyla Sayın Naim Talû'yu tebrik eder. Başarı dileklerimizi sunarız.

* Bir mezunumuzun Merkez Bankası Genel Müdürlüğüne atandığı günlerde bir diğer mezunumuz da T.C. Merkez Bankası A.Ş. İstanbul Kambiyo Şubesinde memur olarak göreve başlıyordu. Daha ön-

ce Ankara Güneş Umumi Nakliyat A.Ş. de vazifeli olan bu genç mezunumuz Gürkan Uluşahindi. Yeni vazifesinde başarılar dileriz.

* Genç mezunlarımızdan «Nurhan Çetinkaya» da Nisan ayı başında İller Bankası Genel Müdürlüğü Özel Kalem Müdürlüğüne atandı. Ankara'da göreve başlamış olan arkadaşımızı tebrik eder başarılarının devamlı olmasını dileriz.

* Koç topluluğunda vazife alan mezunlarımız bir hayli arttı. Son olarak Sedat Ertan ve Cengiz Ersol Büro Kur A. Ş. görev aldılar. Ayrıca Mâral Öztekin de bugünlerde başka bir şirkette göreve başlayacak... sonsuz başarılar...

* Askerden yeni dönen bir genç mezunumuz Kemal Turan da Deva İlâç Sanayiî fabrikasının Samsun ve havalisi mümessili oldu. Hayırlı işler...

* Ve hanım mezunlarımızdan «Nebahat Karaağaç» T. İş Bankası A.Ş. Beyoğlu Şubesinde göreve başladı. Göreve başladıktan sonra da evvelce iş için müracaat etmiş olduğu müesseselerden müsbet cevaplar yağmağa başladı.

* Muhtelif vilâyet ve muhtelif bölgelerde bulunan İktisatlı arkadaşlarımız bölgelerinde veya vilâyetlerinde bir şube açmak için ön çalışmalar yapıyorlar, ve bu çalışmaları bize intikâl ettiriyorlar. Sevinçle karşıladığımız bu teşebbüslerden kuvveden fiile çıkmak üzere olan İzmit Şubesi hazırlıkları son safhada olan bu şirin beldemizdeki karınca yuvasının bir an önce kurulmasını dilerken; bu hareketin öncüsü genç mezunlarımızdan Mecit Pırhasoğlu'nu takdirle anarız.

* İdare Heyeti üyesi olan arkadaşımız «Atalay Şahinoğlu» mensup olduğu Koç Eurroughs Ticaret A.Ş. adına yapmış olduğu bir ticari seyahat esnasında dergi ve cemiyet faaliyetlerini de ihmal etmedi.

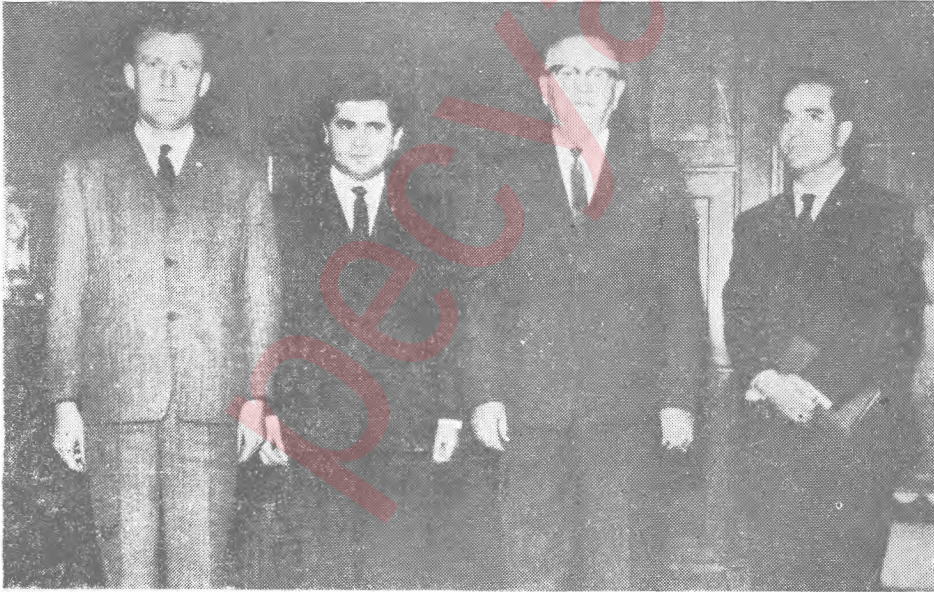
Güney Anadolu illerinde geçen bu seyahat esnasında yapmış olduğu cemiyetle ilgili faaliyetleri idare heyetine aksettiren arkadaşımız gittiği her yerde mezunlarımızdan ve bilhassa; başta «Adana Ticaret Odası Umumi katibi Sayın İrfan Solmaz» olmak üzere yardımcısı Kayhan Soyupak Ticaret Odası İstatistik şefi Gürcan Gül, Yapı ve Kredi Bankası müdürü Sayın Mustafa Piyale; Bossa Bonmarşesi sahibi sayın Kâzım Köseoğlu, Sayın Sezen Kartal, Hüseyin Coşan ve Ali Aydın Gül-

cü»den büyük alâka gördüğünü ifade etmiştir. Arkadaşımıza karşı gösterilen bu alâka bizlere sevinç kaynağı olmuştur. Sonsuz teşekkürlerimizi sunarız.

* Sosyal Faaliyet organize etmekle görevli arkadaşımız Zeki Erginsu'nun ter-tiplendiği yürüyüş 7. Mayıs 1966 Cumartesi günü yapıldı.

Etilerde Bebek sırtlarına doğru yapılan yürüyüş Aşıyanda sona ermiş buradada akşam yemeği yenerek mehtap seyre-dilmiş bü'bül sesleri dinlenmiştir...

Ankara Şubemizden Haberler

İktisatçılar; Sayın SUNAY'la... Sağdan itibaren NAZMÎ ALP, AYDIN DÜNDAR, Cumhurbaşkanı SUNAY ve ORHAN BULDAÇ.

— 21. Nisan 1966 Perşembe günü Ankara şubemizden bir heyet Sayın Orhan Buldaç'ın başkanlığında; Çankaya köş-künde Sayın Cumhurbaşkanı Cevdet Su-

nay'ı ziyaret etmiş ve kendisiyle bir mü-det görüşmüşlerdir. Bu ziyaretten çok memnun kalan Sayın Sunay İktisatlara aşağıdaki mesajı göndermiştir:

«Bütün İktisatçı arkadaşlara memleket hizmetinde başarılar diler, kendilerini sevgiyle kucaklarım.»

— Ananevi Karınca balosu 24 Nisan 1966 akşamı seçkin bir davetli topluluğunun doldurduğu «ANKARA PALAS» salonlarında yapıldı. Gayet neşeli ve eğlenceli geçen baloda şube başkanı Orhan Buldaç ve eşinin misafirleri bizzat karşılamaları ve alâkadar olmaları dikkati çekiyordu.

— «Serbest Malî Müşavirlik» meselesiyle ilgili olarak bir bildiri yayınlanmıştır. Bütün Milletvekili ve Senatörlere gönderilen bildiri:

«1949 yılında yapılan büyük vergi reformu sırasında ortaya atılan «Serbest Malî Müşavirlik» meselesi bu tarihtenberi memleketimizde tartışılmakta, fakat bu konuda hazırlanan tasarılar çeşitli etkiler yüzünden bir türlü kanunlaştırılamamış bulunmaktadır.» diye başlamakta ve bu müessesenin lüzumu ve diğer memleket-

lerdeki tatbikatı gözden geçirildikten sonra; şöyle sona ermektedir:

«Millî Ekonomimize sağlayacağı faydalar yanında ayrıca, devlete malî yük tahvil etmeden birçok üniversite mezununa çalışma imkânı sağlayacak, iktisadi ve Sosyal hayatımıza bilgili güvenilir elemanlardan kurulu bir meslek kazandıracak olan «SERBEST MALİ MÜŞAVİRLİK» Kanununun yüksek ilgilileriniz sayesinde, bu devre mutlaka Türk Hukukuna kazandırılacağını ummaktayız. 3000 aşan mezunlarımızla kanunun candan destekçisiyiz».

— DİKKAT —

21. inci sayımızda «KANLICA» da temin ettiğimiz bir arsayı sizlere duyurmuştuk... Bu mevzuda bir kooperatif kurmak üzere hazırlıklarımız sona ermek üzeredir. Bu arsa ile ilgili ödeme şartları şöyledir: Arsa için 600.000 TL. sına anlaşma yapılmıştır. Takriben 100 ortak dü-

GASKONYALILAR.... Her ay biraz daha kalabalık.

şünülmektedir. Bu durumda şahıs başına 6000 TL. sı arsa bedeli düşmektedir. Buna 500 TL. sırada masraf ilâve edilirse ortakların ödiyecekleri miktar 6500 TL. nı bulmaktadır. Bunun 2000 TL. sı peşin, bakiye 4500 TL. sın ise senede 900 TL. sı olarak 5 senede ödenecektir. Basit bir hesapla aylık taksitlerin 75 TL. sı olduğunu söyleyebiliriz.

Müracaatların fazla olması ihtimalini düşünerek şimdiden başka arsa temini için temaslara başlamış bulunmaktayız. Kısa zamanda müracaat ederek bilgi almanızı rica ederiz.

* Yeni mezunlarımıza iş temin etmek

görevlerimizin başında gelmektedir. Bu sebeble arkadaşlarımızın bulundukları yerlerdeki münhal işler için derhal cemiyeti haberdar etmelerini ve iş arayan mezunlarımızın da cemiyetle devamlı irtibat kurmalarını bilhassa rica ederiz.

* Cemiyetimiz lokalinde Haziran 1966 dan itibaren mezunlarımızdan arzu edenlere Almanca ders verilecektir.

Müracaatların 1. Haziran 1966 ya kadar cemiyet lokalinde sekretere yapılması rica olunur. Ders günleri pazartesi ve perşembe günleri birer saat olmak üzere haftada iki saattir. Dersler saat 18.00 de başlar ve ücret ayda 10 TL. sıdır.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
İKTİSAT FAKÜLTESİ
MEZUNLARI CEMİYETİ
ANKARA ŞUBESİNİN
HAZIRLADIĞI

ADRES KİTABI

Cemiyetimiz Lokalinden

Satılmaktadır.

Arzu edenlere ödemeli gönderilir.

1965 yılı Ekim döneminde Fakültemizden uzun olan arkadaşlarımızın listesinin ilk kısmını 21 sayımızda vermiştik. Şimdi listenin devamını neşrediyoruz. Arkadaşlarımıza başarılar dileriz.

İKTİSAT DERGİSİ

Ekim 1965 Dönemi Mezunları

Fak. No.	ADI SOYADI	B R A N Ş I
1335	Hulusi Büyükkalaycı	İşletme - Maliye
1354	Sedat İşler	İşletme - Maliye
1376	Selim Koçayusufpaşaoğlu	Siyasî İlimler - Maliye
1416	M. Aynur Civelek	İşletme - Maliye
1442	Solmaz Duysak	Sosyal Siyaset - Maliye
1447	Zeki Artaman	İşletme - Maliye
1449	Merih Karpuzoğlu	Sosyal Siyaset - Maliye
1460	Hüseyin İrfan	İşletme - Maliye
1469	Pınar Büyükişik	İşletme - Maliye
1488	Nevhis Asu	Sosyal Siyaset - Maliye
1489	Erdoğan Beyoğlu	Sosyal Siyaset - İstatistik
1493	Öztürk Güngör	Sosyal Siyaset - İstatistik
1499	Tekin Can	İşletme - Maliye
1546	Besim Ekmen	İşletme - Maliye
1566	Namık Kemal Özerbay	İşletme - Maliye
1568	Fikret Özkan	İşletme - Maliye
1571	Sümer Sunaylı	Sosyal Siyaset - Maliye
1600	Cengiz Demirtürk	Sosyal Siyaset - İstatistik
1609	Nâzım Dörtbudak	İşletme - Maliye
1610	Zeki Kaplamacı	İşletme - Maliye
1636	Şahin Çatal	İşletme - Maliye
1629	Ersin Timur	İşletme - Maliye
1646	Necmettin Yılmaz	İşletme - Maliye
1660	M. Erol Çelik	İşletme - Maliye
1678	Şengül Uğur	İşletme - Maliye
1702	Vedat Pekçetin	İşletme - Maliye
1709	Kenan Bulut	Sosyal Siyaset - Maliye
1742	İsmet Çonkar	İşletme - Maliye
1749	Suat Öksüz	İşletme - Maliye
1763	Süleyman Aydemir	İstatistik Maliye
1775	Semih Örsman	İşletme - Maliye
1780	Emine Özkan	İşletme - Maliye
1785	Ali Orhan Sılay	İşletme - Maliye

Fak. No.	ADI SOYADI	B R A N Ş I
1791	Hayati Bal	İşletme - İstatistik
1800	Yücel Aksümer	İşletme - İstatistik
1813	M. Kâmil İslâmoğlu	İşletme - Maliye
1825	Baki Can Kuzulugil	İşletme - Maliye
1829	Korkut Osmanbaşoğlu	İşletme - Maliye
1838	Hikmet Özdemir	İşletme - Maliye
1840	Metin Çakırkaya	İstatistik - İşletme
1841	İsmail Odabaşı	İşletme - Maliye
1868	Ersin Yılmaz	İşletme - İstatistik
1894	Fikret Öztok	İşletme - İstatistik
1918	Nâtık Buda	İşletme - Maliye
1946	Burhan Dumlu	İşletme - Sosyal Siyaset
1962	Hasan Hocaoğlu	Sosyal Siyaset - İşletme
1977	Nihat Başaran	İşletme - Maliye
1990	Bilge Nurhan Üngör	İşletme - Maliye
1995	Yusuf Düzen	İşletme - Maliye
2034	Ercan Demirel	İşletme - Sosyal Siyaset
2039	Uğur Sarıoğlu	İşletme - Sosyal Siyaset
2049	Hilmiye Tokatlı	İşletme - Sosyal Siyaset
2051	Cemalettin Us	İşletme - Maliye
2056	Nihat Falay	Siyasî İlimler - Maliye
2067	Yusuf Engin Akalın	İşletme - Maliye
2121	Gülbüz Uran	İşletme - Maliye
2122	Mine Erdevir	İşletme - Maliye
2170	Oya Uz	İşletme - İstatistik
2187	Raife Sur	İşletme - İstatistik

1966
YILINDA
3,5

MİLYON
LİRALIK

tam konforlu apartman
daireleri, çeşitli zengin
para ikramiyeleri

AKBANK

TÜRKİYEDE İLK DEFA

PLASTİK
BADANA BOYALARI

Tarafından imâl edilmiştir

30 MUHTELİF CAZİP RENKLERDE

DAHA İYİSİ YOKTUR
Her yerde arayınız

FAZLA YORGUNLUKTAN İLERİ GELEN

Vücut kırıklığına karşı

OPON, baş, diş, adale, sinir ağrılarını teskin eder
OPON, grip ve nezle başlangıcında birçok fenalıkları önler
OPON, günde 6 tablet alınabilir

OPON

Doktorunuzun verdiği reçeteye göre eczaneden aldığınız il cın sizi sıhhate kavuşturacağına nasıl güveniniz varsa, TAMEK m mullerinin nefaset, lezzet ve m kemmeliliyetine de aynı derecede güvenebilirsiniz.

- DOMATES MAMULLERİ
- HAZIR YEMEKLER
- KOMPOSTOLAR
- RE EL ve MARMELATLAR
- ZEYTİN ve TURşULAR
- SEBZE KONSERVELEİ

TAMEK
KONSERVELEİ

YEGÂNE KALİTE KONSERVE

3 parmağa kadar BORU İMALÂTINA BAŞLANMIŞTIR

Yıllık imalât kapasitesi 50.000 Ton

1964 İMALÂT PROGRAMI

STANDARD İMALÂT

Siyah, Galvanizli ve bitümlü borular. Din 2240 a göre
 $\frac{3}{8}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$, 1, $1\frac{1}{4}$, $1\frac{1}{2}$, 2, $2\frac{1}{2}$, 3"

Sanayi boruları

13×0.9, 16×0.9, 19×0.9, 21×0.9, 25×1, 32×1.20 m/m

SİPARİŞ ÜZERİNE İMALÂT

13, 16, 19, 25, 32, 38, 42, 49, 60, 76, 90 m/m çapında
0,8 ilâ 3 m/m et kalınlığında her çeşit borular.

PROFİL BORULAR

Üçgen, kare, dikdörtgen, heksagonal, oval ve sair
şekillerde borular

Fabrikalar : Pendik Temenye — Florya, Beşyol İstanbul

Büro : Salıpazarı Han Kat 8 Tel ; 44 74 27 - 44 74 26 Satış ; 44 76 03

Telgraf: BORUSAN, İstanbul

B S BORU SANAYİİ

ANONİM ŞİRKETİ - İSTANBUL

YENİLİK BASIMEVİ

Cağaloğlu Yokuşu, Cemal Nadir Sokakı
Büyük Mîlâs Hanı No. 45 - 46 - 47 - 48
Telefon : 27 11 53 - 22 56 41 İstanbul

DİZGİ BASKI CİLT

* Kartvizitten Gazeteye Kadar ..
bütün işlerinizde güvenle
başvuracağınız en yetkili müessese

Basın İlan: 11525

DAHA
RAHAT
BİR
HAYATA
DOĞRU...

Seri imalât sayesinde sağlanan
uygun fiyatlar,

ARÇELİK

kalitesi ve konforundan
daha geniş halk kitlelerinin
faydalanmasını sağlıyor.